ROK XXXIV. NUMER 1.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 stycznia 1930

TREŚĆ:

1.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 14 listopada 1929 r. co do wykonania § 9 i 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r.[1]) w sprawie utworzenia Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, Rady Naukowej Wychowania Fizycznego oraz Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego („Monitor Polski" Nr. 26/27, poz. 59).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 183)

Na podstawie § 16 wyżej wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r. zarządza się co następuje:

§ 1. Członkowie Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego są powoływani na okres dwuletni.

§ 2. Przewodniczący Komitetów przedstawiają władzy, upoważnionej w myśl §§ 9 i 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1927 r., wnioski o mianowanie członków do dnia 10 marca roku, w którym upływa termin ważności mandatów.

Powołanie nowych członków winno nastąpić do dnia 31 marca.

§ 3. Członkowie Komitetów mogą być powoływani ponownie.

§ 4. Niniejsze rozporządzenie nie dotyczy· osób, wchodzących w skład powyższych Komitetów z urzędu.

§ 5. Termin przedstawiania wniosków o mianowanie członków Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego w r. 1929 zostaje przesunięty w drodze wyjątku na dzień 15 grudnia, a termin powołania nowych członków na dzień 31 grudnia. Kadencja powołanych w tym terminie członków Komitetów Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego trwać będzie do dnia 31 marca 1932 r.

Minister Spraw Wojskowych: (—) *J. Piłsudski.*
Minister Spraw Wewnętrznych: (—) *Składkowski.*
Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

2.

Ocena książek do czytania dla młodzieży.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 listopada 1929 r. Nr. II. /18259/29.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 187)

§ 1. Decyzje w sprawie kwalifikowania książek do czytania dla młodzieży wydaje Minister W. R. i O. P.

§ 2. Kwalifikowania książek z zakresu literatury pięknej dokonywa się na podstawie oceny pod względem literackim, wychowawczym oraz higjenicznym i estetycznym.

Kwalifikowania książek z zakresu literatury popularno-naukowej dokonywa się na podstawie oceny pod względem naukowym, dydaktyczno-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 207.

wychowawczym, językowym i stylistycznym, oraz higjenicznym i estetycznym.

Książki do czytania dla młodzieży są kwalifikowane jako dozwolone lub niedozwolone do bibljotek szkolnych.

Do kwalifikacji dołącza się określenie dla jakiej grupy dzieci według wieku książka jest odpowiednia. Uwzględnia się następujące grupy dzieci i młodzieży według wieku: dzieci do lat 7, dzieci od 7 do 9 lat, dzieci od 9 do 11 lat, dzieci od 11 do 15 lat, młodzież powyżej lat 15.

Książka zaliczona do kategorji dozwolonych może być wyróżniona przez zaznaczenie, że jest zalecona do bibljotek szkolnych, o ile na to zasługuje ze względu na swoją wartość.

Przy kwalifikowaniu można w razie potrzeby zaznaczyć, że książka nadaje się specjalnie lub przeciwnie, że się nie nadaje dla pewnych grup dzieci lub dla pewnych obszarów kraju.

§ 3. Decyzje w sprawie kwalifikowania książek Minister podejmuje na podstawie wniosków powołanych w tym celu komisyj oceny.

Ocenę książek popularno-naukowych przeprowadzają komisje oceniające książki szkolne, a powołane na podstawie rozporządzenia z dnia 21 lutego 1927 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 53) [1]).

Ocenę książek z zakresu literatury pięknej przeprowadza komisja pod nazwą „Komisja oceny książek z zakresu literatury pięknej do czytania dla młodzieży".

§ 4. Komisja oceny książek z zakresu literatury pięknej do czytania dla młodzieży składa się z 7 osób mianowanych przez Ministra na okres trzyletni. Minister mianuje również przewodniczącego.

W razie dłuższej niemożności sprawowania obowiązków przez przewodniczącego komisji Minister powierza zastępstwo jednemu z jej członków.

Na posiedzeniu komisji może być obecny delegat Ministra bez prawa udziału w głosowaniu.

Członkowie komisji otrzymują za swoje czynności honorarja według norm ustanowionych dla członków komisyj oceny książek szkolnych i środków naukowych.

§ 5. Książkę do czytania Ministerstwo przesyła 2 recenzentom do piśmiennej oceny.

Nowe niezmienione lub mało zmienione wydania książek Ministerstwo może kwalifikować bez zasięgania opinji recenzentów lub komisyj.

Recenzenci za dokonane oceny otrzymują honorarjum.

Czynności administracyjne, związane ze sprawami oceny książek do czytania prowadzi Ministerstwo.

§ 6. Przy kwalifikowaniu książek do czytania dla młodzieży poza powyższemi postanowieniami zarówno w działalności Ministerstwa jak i w działalności komisyj stosuje się postanowienia zawarte w paragrafach: 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 i 23 rozporządzenia z dnia 21 lutego 1927 r. w sprawie oceny książek szkolnych i środków naukowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 53).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 161.

Szczegółowsze instrukcje w sprawie działalności komisyj w zakresie książek do czytania dla młodzieży będą wydawane w razie potrzeby na wniosek lub po wysłuchaniu opinji komisyj.

§ 7. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Równocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1923 r. w sprawie utworzenia Komisji do oceny książek do czytania dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 21, poz. 187).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

3.

Przechowywanie okryć wierzchnich w szkołach.

Okólnik Ministra W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. W. F. 6835/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 189).

Wizytacje szkół wykazały, iż w wielu szkołach, gdzie brak specjalnych szatni, uczniowie wieszają płaszcze w klasach, pomimo istnienia korytarzy, nieraz dość przestronnych.

Uznając zwyczaj ten ze stanowiska zdrowotnego za nieodpowiedni, zarządzam, by tam, gdzie żadną miarą nie można urządzić w oddzielnem pomieszczeniu szatni w szkole, uczniowie płaszcze swe wieszali na korytarzach i tylko w braku jakichkolwiek pomieszczeń korytarzowych, uczniowie wieszali swe płaszcze w izbie szkolnej.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński.*

4.

Pieczęcie urzędowe.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 7 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7234/29.

Wobec zamierzonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego odroczenia terminu prekluzyjnego, od którego dotychczas używane pieczęcie winny być zastąpione nowemi, ustalonego zarządzeniem Ministerstwa z dnia 21 listopada 1928 r. Nr. O. Prez. 7164/28 na dzień 1 marca 1930 r., oraz wobec niemożności wykonania przez Mennicę Państwową wpływających masowych zamówień i zaopatrzenia wszystkich urzędów Rzeczypospolitej w nowe pieczęcie urzędowe w powyższym terminie, Ministerstwo W. R. i O. P. zarządza wstrzymanie się narazie od masowych zamówień z terminem na 1 marca 1930. O nowym terminie będą wszystkie władze i urzędy podległe Ministerstwu zawiadomione specjalnem zarządzeniem.

Zarazem Ministerstwo zwraca uwagę, że kredyty na zakupno nowych pieczęci urzędowych dla szkół powszechnych winny być uwzględnione w preliminarzach budżetowych władz samorządowych na rok 1930/31.

Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Pollak.*

---

[1]) 16 grudnia 1929 r.

Zarządzenie Kuratorjum Okręgu Szk. Lw. z dnia 3 stycznia 1930 r. Nr. O.-2815/29.

Udzielam Dyrekcjom państwowych gimnazjów, seminarjów, kursów nauczycielskich, szkół zawodowych oraz Radom Szkolnym Powiatowym (Miejskiej we Lwowie) do wiadomości.

Na końcowy ustęp pisma Ministerstwa Kuratorjum zwraca uwagę Rad Szkolnych i poleca dopilnowanie tej sprawy.

Ponieważ nowe pieczęcie nie będą wykonane na dzień 1 marca 1930 r., mogą Dyrekcje i Kierownictwa szkół, w razie koniecznej potrzeby (n. p. kradzież, lub zupełne zniszczenie pieczęci dotychczasowych), zaopatrzyć się w pieczęcie do tuszu kauczukowe w sposób dotychczas praktykowany, które następnie zostaną zastąpione metalowemi pieczęciami. wykonanemi przez Mennicę Państwową.

Jednocześnie Kuratorjum zawiadamia, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 18 grudnia 1929 r., Nr. I. Prez. 7036/29 wyjaśniło, że na nowych pieczęciach przeznaczonych dla publicznych szkół powszechnych nie będzie umieszczany stopień organizacyjny szkoły. Dla tych pieczęci Ministerstwo ustaliło następujący skrót:

„Publ. Szkoła Powsz. w . . . . . .".

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

5.

Format papieru, ustalony przez Polski Komitet Normalizacyjny.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 października 1929 r. Nr. I. Prez. 5185/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 166).

Zarządzam, aby we wszystkich podległych mi władzach, urzędach i szkołach stosowano normalne formaty papieru, ustalone przez Polski Komitet Normalizacyjny według następujących wymiarów (w mm):

Format		Szereg A		Szereg B	Szereg C
Klasa	Nazwa	Papier surowy wyroby nieobcięte	Wyroby obcięte (wymiary przybliżone)	Koperty, okładki skoroszyty	
0	Arkusz poczwórny			1000x1414	
					917x1297
		840x1189	836x1185		
1	Arkusz podwójny			707x1000	
					648x917
		594x840	592x836		
2	Arkusz			500x707	
					458x648
		420x594	418x590		

Format		Szereg A		Szereg B	Szereg C
Klasa	Nazwa	Papier surowy wyroby nieobcięte	Wyroby obcięte (wymiary przybliżone)	Koperty, okładki skoroszyty	
3	Pół arkusza	297x420	295x416	353x500	324x458
4	Ćwierć arkusza	210x297	208x293	250x353	229x324
5	Kartka	148x210	146x206	176x250	162x229
6	Pół kartki	105 x 148	103 x 144	125 x 176	114 x 162
7	Ćwierć kartki	74 x 105	72 x 101	88 x 125	81 x 114
8		52 x 74	50 x 70	62 x 88	57 x 81
9	—	37 x 52	35 x 50		
10	—	26 x 37	24 x 35		
11	—	18 x 26	16 x 24		
12	—	13 x 18	11 x 16		
13	—	9 x 13	7 x 11		

Dla korespondencji zwyczajnej wyznaczony został format papieru klasa 4 szereg A (A/4) — podwójny i pojedyńczy (210 X 297), oraz klasa 5 szereg A (A/5) — pojedyńczy (148 X 210).

Zeszyty (kajety) normalne mają być sporządzane w wymiarze 162 mm. X 229 mm. Format: szeregu C, klasy 5 (C/5) — 162 X 229). Nadto można używać w szkołach zeszytów (kajetów) według następujących formatów:

a) A/4 — (210 X 297) — 208 X 293
b) A/5 — (148 X 210) — 146 X 206
c) A/6 — (105 X 148) — 103 X 144
d) A/3 — (297 X 420) — 295 X 416

Do prac rysunkowych kartograficznych będą służyć formaty A/O — (836 X 1185), A/1 — 592 X 836), A/2 — (418 X 590), A/3 — 295 X 416 i A/4 — (208 X 293), oraz formaty B/4 (250 X 353), B/5 (176 X 250), B/O, B/1 i B/2 (1000 X 1414, 707 X 1000 i 500 X 707).

Zapasy papieru i kajety według innych formatów należy używać do wyczerpania, nie dłużej jednak jak do końca bieżącego roku szkolnego, t. j. do dnia 31 sierpnia 1930 r.

Nowe zakupy winny odpowiadać powyższym normom.

Zarządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia z tem, że równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie sprzeczne z powyższem przepisy dotychczasowe.

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Podając powyższe zarządzenie Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 października 1929 r. Nr. I. Prez. 5185/29 do wiadomości wszystkim Radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie), Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów i kursów nauczycielskich tudzież szkół zawodowych, polecam zwrócić uwagę na sprawę powyższą miejscowym wytwórniom i sprzedawcom zeszytów (kajetów) szkolnych i podać termin (31 sierpnia 1930), poza który nowe zakupy mają odpowiadać nowym normom.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

6.

Ubezpieczenie pracowników umysłowych.

Nr. O. 2805/29. W myśl pisma Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 25 listopada 1929 r. Nr. 7448/U. II nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia w Zakładzie Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych ci nauczyciele tymczasowi, którzy posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania w danej kategorji szkół, oraz ci nauczyciele z pośród nieposiadających tych kwalifikacyj, którzy byli czynni w dniu 1 stycznia 1927 r.

Natomiast podlegają temu obowiązkowi wszystkie kategorje nauczycieli kontraktowych bez względu na to, czy są oni zatrudnieni w szkolnictwie powszechnem, średniem lub wyższem. To samo dotyczy nauczy-

cieli nieetatowych, płatnych od ilości godzin udzielanej nauki, ponieważ sposób obliczania wynagrodzenia nie ma wpływu na obowiązek ubezpieczenia. (Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. Prez. 7136/29.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

7.

Wynagradzanie nauczycieli, udzielających lekcyj szkolnych w wymiarze ponad 125% etatu w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, oraz w państwowych szkołach zawodowych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 13 listopada 1929 r., Nr. II. 28633/29.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 182).

Na zasadzie art. 9 ustawy z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska, w porozumieniu z Ministrem Skarbu, zarządzam co następuje:

§ 1. Nauczyciele państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, oraz państwowych szkól średnich ogólnokształcących, udzielający lekcyj szkolnych ponad przewidzianą w art. 36 powyższej ustawy normę 125% ilości godzin, określonej w art. 34 tej ustawy w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918 [1]), zmienionego art. 2 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207 [2]) otrzymują miesięcznie za każdą godzinę tygodniowo wynagrodzenie według następującej tabeli:

Pobierający uposażenie służbowe według		Otrzymują złotych w szkołach	
grupy	szczebla	w Warszawie i w Białej w Woj. Krak.	prowincjonalnych
IX	b, c	14	12
VIII	a, b	17	14
VII	a, b, c	20	17
VI	a, b	26	22
VI	c, d	34	28
V	a, b	42	35

§ 2. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w państwowych szkołach zawodowych, udzielający lekcyj szkolnych ponad przewidzianą w art. 53 powyższej ustawy normę 125% ilości godzin, określonej w art. 51 tej ustawy w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918),

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 1.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 145.

zmienionego art. 2 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 207) otrzymują miesięcznie za każdą godzinę tygodniowo wynagrodzenie według następującej tabeli:

a) nauczyciele:

Pobierający uposażenie służbowe według		Otrzymują złotych w szkołach	
grupy	szczebla	w Warszawie i w Białej w woj. krak.	prowincjonalnych
XI	wszystkich szczebli	I2	10
X	« «	14	I2
IX	a, b, c	15	12
IX	d, e, f	17	15
VIII	a, b, c	17	15
VII	a, b, c	22	18
VI	a, b	28	24
VI	c, d	36	30
V	a, b	42	35
V	c, d	44	38

b) instruktorzy.

Pobierający uposażenie służbowe według		Otrzymują złotych w szkołach	
grupy	szczebla	w Warszawie i w Białej w woj. krak.	prowincjonalnych
XI	wszystkich szczebli	7	6
X	« «	9	7
IX	a, b, c	9	8
IX	d, e, f	11	9
VIII	a, b, c	1I	9

Nauczyciele przedmiotów zawodowych, pobierający uposażenie z art. 50 ust. 3, otrzymują za każdą godzinę płatną tygodniowo miesięczny dodatek w kwocie zł 2, — nauczyciele zaś, pobierający uposażenie z art. 50 ust. 4, dodatek w kwocie zł 1.

Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i pomocniczych w państwowych szkołach zawodowych otrzymują za godziny wymienione w ust. 1 § 2 wynagrodzenie według norm, podanych w § 1 niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Powyższe wynagrodzenie określone w § 1 i w § 2 niniejszego rozporządzenia winno być nauczycielom, względnie instruktorom, wypłacane miesięcznie zgóry z tem jednak zastrzeżeniem, że nauczyciele, którzy z jakichkolwiek powodów obejmą nauczanie w godzinach ponad 125% ilości godzin przewidzianej dla każdej kategorji przedmiotów, w pierwszej, względnie w drugiej połowie miesiąca, otrzymują za dany miesiąc wyna-

grodzenie jak za cały, względnie jak za połowę miesiąca. W tym wypadku wynagrodzenie za odnośny miesiąc płatne jest zdołu.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie od początku roku szkolnego 1929/30 .t j. z dniem 1 września 1929 r. Z dniem tym traci moc obowiązującą § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 kwietnia 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8/130, poz. 73 [1]), o ile nim określono normy wynagradzania nauczycieli.

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński*, wr.

8.

Diety dla nauczycieli odosobnionych od rodziny na czas choroby zakaźnej.

Wykonanie art. 44 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 15 listopada 1929 r. Nr. II. 28415/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 185).

Na podstawie art. 44 i 162 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), zarządza się co następuje:

§ 1. Nauczyciele szkół państwowych i publicznych, podległych Ministrowi W. R. i O. P. z wyjątkiem nauczycieli szkół akademickich i uznanych za równorzędne ze szkołami akademickiemi, którzy na życzenie władzy szkolnej zgodzą się w razie wypadku choroby zakaźnej odosobnić od chorych swej rodziny, pozostając jednak w swem miejscu służbowem, otrzymują za cały czas odosobnienia 60% przysługujących im pełnych diet według obowiązujących rozporządzeń o należnościach za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia tudzież otrzymują zwrot kosztów przewiezienia z mieszkania 50 kg bagażu.

§ 2. Władzą szkolną, wyrażającą życzenie odosobnienia, jest władza szkolna II instancji w odniesieniu do dyrektorów szkół, podległych bezpośrednio tejże władzy, w odniesieniu zaś do nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych dyrektorzy i kierownicy szkół, w odniesieniu do kierowników i nauczyciel szkół powszechnych inspektorzy szkolni.

§ 3. Warunkiem stosowania art. 44 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli jest stwierdzenie choroby zakaźnej przez kompetentną władzę sanitarną.

§ 4. Czas faktycznego odosobnienia nauczyciela stwierdza się zapomocą dowodów meldunkowych zgodnie z obowiązującemi przepisami

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [2]).

Minister W. R. i O. P. (—) *Sł. Czerwiński*, wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 170.

[2]) 16 grudnia 1929 r.

9.

Obliczanie 10% podwyższenia uposażenia oraz 15% dodatków miesięcznych.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 14328/29.

L. O. 2814/29. Przy dokonywaniu kontroli przez organa kontroli państwowej zostało stwierdzone, że jedne urzędy państwowe obliczają w punktach inne zaś bezpośrednio w złotych 10% podwyższenie uposażenia (art. 8 i 12 ustawy z dnia 18 grudnia 1926 r. Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 725 [1]), względnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 stycznia 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 42) [2]), oraz 15% dodatek miesięczny (ustęp 1, punkt 1, art. 4 ustawy skarbowej z dnia 25 marca 1929 r. na okres od 1 kwietnia 1929 r. do 31 marca 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 183) [3]).

Wobec tego Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 25 listopada 1929 r. L. D. III-2770/I wyjaśniło, że obliczanie w przyszłości 10% podwyższenia uposażenia i 15% dodatku miesięcznego do uposażeń należy dokonywać wyłącznie bezpośrednio w złotych.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.*

10.

Zapomogi pieniężne dla emerytów i wdów.

L. O. 110/29. Ze względu na wnoszone przez emerytów (tki) i wdowy po nauczycielach prośby do Kuratorjum O. S. Lw. o udzielenie zapomogi, wyjaśnia się, że Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 15 stycznia 1929 r. Nr. I. Prez. 61/29 poleciło zaniechać wypłacania zapomóg osobom, nie pozostającym w czynnej służbie państwowej.

Wnoszenie zatem takich podań do Kuratorjum O. S. Lw. jest bezcelowe.

W wyjątkowych wypadkach zapomogi mogą być udzielane w trybie ustalonym ustawą z dnia 11 grudnia 1924 Dz. U. R. P. Nr. 2/1925, poz. 12, o przyznawaniu darów z łaski (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r. str. 9 i 425).

Za Kuratora Okręgu Szkolnego Lwowskiego
Naczelnik Wydziału: *Dr. M. Mendys.*

11.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach powszechnych absolwentów Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 listopada 1929 r. Nr. II. 26593/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 188).

Zgodnie z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258), zarządzam co następuje:

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 54: „10% podwyższenie uposażenia".

[2]) Wymienione rozporządzenie dotyczy podwyższenia uposażenia wojskowych zawodowych i oficerów rezerwy, zatrzymanych w czynnej służbie.

[3]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 208, pod linją.

1. Osoby, które zdały pomyślnie w Państwowym Instytucie Wychowania Fizycznego w Warszawie egzamin końcowy z ćwiczeń cielesnych, jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania ćwiczeń cielesnych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

2. Świadectwo egzaminu końcowego z ćwiczeń cielesnych, którego wzór podany jest w załączniku do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 października 1924 r. w sprawie organizacji studjów i egzaminów z ćwiczeń cielesnych, jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 183) [1], uzupełnia się następującym dopiskiem:

„Na podstawie zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 listopada 1929 r. w sprawie kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych absolwentów Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13 z r. 1929, poz. 188) świadectwo niniejsze uprawnia do nauczania ćwiczeń cielesnych w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych".

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

12.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji wyznań: ewangelicko-augsburskiego oraz ewangelicko-reformowanego (Konsystorz Warszawski) w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 października 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 606. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 180).

Na zasadzie art. 2 ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych, której tekst jednolity ogłoszony został w załączniku do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 września 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 864), w stosunku do nauczania religji wyznań: ewangelicko-augsburskiego oraz ewangelicko-reformowanego (Konsystorz Warszawski) zarządzam co następuje:

§ 1. Kwalifikację zawodową do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych stanowi stopień kandydata teologji ewangelickiej, otrzymany na wydziale teologji ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego.

Osoby, które ukończyły wydział teologji ewangelickiej jednego z uniwersytetów zagranicznych, celem otrzymania kwalifikacyj, o których wyżej mowa, po uzyskaniu w uniwersytecie państwowym w Polsce nostryfikacji swoich dyplomów, muszą ponadto wykazać dostateczną znajomość języka polskiego przez zdanie osobnego egzaminu.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 359.

Dopóki niema dostatecznej liczby kandydatów tak wykwalifikowanych, można uzyskać określone wyżej kwalifikacje zawodowe przez złożenie egzaminu „specjalnego" z religji ewangelickiej, ustanowionego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Program i regulamin tego egzaminu unormuje osobne zarządzenie.

§ 2. Za posiadające kwalifikacje zawodowe do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich uznaje się również osoby, które przed końcem grudnia 1924 r. odbyły co najmniej dwuletnią praktykę nauczycielską w Polsce w charakterze nauczycieli religji ewangelickiej, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z właściwym konsystorzem, za zadowalającą i posiadają:

a) bądź dyplom ukończenia przed dniem 1 stycznia 1923 r. wydziału teologji ewangelickiej jednego z uniwersytetów w Polsce lub zagranicznych, uznanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z polskiemi;

b) bądź świadectwo do nauczania religji ewangelickiej, wydane przed dniem 11 lipca 1919 r. przez niemieckie naukowe komisje egzaminacyjne, a w czasie od dnia 11 lipca 1919 r. do dnia 1 października 1921 r. przez komisję egzaminacyjną na nauczycieli szkół średnich, utworzoną w Poznaniu rozporządzeniem Naczelnej Rady Ludowej;

c) bądź świadectwo do nauczania religji ewangelickiej, wydane przed końcem lutego 1920 r. przez jedną z państwowych komisyj egzaminacyjnych w Niemczech, powołanych do odbywania egzaminów wydziałowych, rektorskich, na nauczycieli liceów, a w czasie od dnia 1 stycznia 1919 r. do dnia 1 stycznia 1923 r. przez jedną z komisyj egzaminacyjnych, powołanych przez właściwe władze polskie na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego do odbywania takichże egzaminów lub uznane przez nie w tym charakterze.

§ 3. Za posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać tych nauczycieli religji ewangelickiej, którzy:

a) przed upływem r. 1923 ukończyli 30 lat życia, przed tymże terminem odbyli sześć semestrów jakichkolwiek wyższych studjów w charakterze studentów oraz 5-cio letnią praktykę szkolną w charakterze nauczycieli religji ewangelickiej, z czego co najmniej 2 lata w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, jeżeli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego uzna: 1) w porozumieniu z właściwym konsystorzem praktykę za zadowalającą, 2) studja wyższe za dostatecznie udowodnione świadectwami prac seminaryjnych, egzaminów półrocznych i t. p.; lub

b) choć nie mogą się wykazać studjami wyższemi w zakresie wskazanym w punkcie a), czynią jednak zadość wymienionym tam innym warunkom, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w porozumieniu z właściwym konsystorzem, uzna ich pracę za wybitną; lub

c) przed dniem 1 stycznia 1923 r. ukończyli przynajmniej 40 lat życia oraz przed tymże terminem 12 lat pracy szkolnej w charakterze nauczycieli religji ewangelickiej, z czego co najmniej 5 lat w szkołach średnich

ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, jeśli Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, w porozumieniu z właściwym konsystorzem, uzna pracę tę za zadowalającą.

§ 4. Osobom, które uzyskały kwalifikacje zawodowe na podstawie §§ 2 lub 3, wyda dyplomy na nauczycieli religji ewangelickiej szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który władny jest uzależnić wydanie dyplomu od stwierdzenia należytego władania w słowie i piśmie językiem polskim w wypadkach, gdy ubiegający się o dyplom nie ukończył polskiej szkoły średniej ogólnokształcącej lub polskiego seminarjum nauczycielskiego lub polskiej szkoły wyższej.

Osoby te winny wnieść, w ciągu 6 miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, udokumentowane podania drogą służbową do Ministerstwa W. R. i O. P.

§ 5. Osoby, które w sposób określony w § 1 (ustęp trzeci) niniejszego rozporządzenia uzyskają kwalifikacje zawodowe do nauczania religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, otrzymają dyplomy od właściwej komisji egzaminacyjnej.

§ 6. Osoby, które przystąpiły do nauczania religji ewangelickiej przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, mają do dnia 1 lipca 1931 r. prawo nauczania religji ewangelickiej, z powyższym zaś terminem prawo to tracą, o ile nie nabędą kwalifikacyj, określonych w powyższych paragrafach.

§ 7. Osoby, wstępujące do szkolnictwa po dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a nie posiadające przepisanych kwalifikacyj, Minister W. R. i O. P. może dopuścić do nauczania, jednak na okres nie dłuższy niż czteroletni.

§ 8. Wszystkie osoby, niezależnie od uzyskanych kwalifikacyj zawodowych do nauczania religji ewangelickiej, muszą posiadać kanoniczne zezwolenie od właściwej władzy duchownej do udzielania nauki religji ewangelickiej w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem pierwszym następnego miesiąca po jego ogłoszeniu [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński*, wr.

13.

Wypłata diet zamiejscowym członkom komisyj egzaminacyjnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 listopada 1929 r. Nr. II. 26071/29.

Nr. II. 18002/29. Ministerstwo wyjaśnia, że funkcjonarjuszom państwowym przysługują w razie podróży służbowej (komisji) do miejscowości, położonej poza zwykłem ich miejscem służbowem, oprócz zwrotu kosztów podróży — diety za cały czas trwania komisji.

---

[1]) Ogłoszono 30 listopada 1929 r.

Prawo członków komisyj egzaminacyjnych maturalnych do diet zawieszone zostało częściowo przez ustanowienie zarządzeniem z dnia 6-go lutego 1924 r. Nr. 1015/D. II/24 specjalnego wynagrodzenia za pracę w tych komisjach.

Za dni świąteczne w czasie trwania egzaminów, za które delegaci nie otrzymują wynagrodzenia, ustalonego powyższem zarządzeniem, należy wypłacać im diety, obliczone według obowiązujących przepisów, stosując do dyrektorów i nauczycieli szkół prywatnych normy, przewidziane w zarządzeniu z dnia 30 kwietnia 1924 r. Nr. 4240/II/24.

Dyrektor Departamentu: *Wł. Żłobicki* wr.

14.

Rozszerzenie kompetencji gimnazjów państwowych.

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 30 listopada 1929 r. Nr. II. 18044/29

W związku z rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 25-go sierpnia 1928 r., Nr. O. Prez. 5412/28 [1]) pozostawiam Dyrekcjom do załatwiania we własnym zakresie działania następujące sprawy:

1. Przyjmowanie uczniów w charakterze prywatystów tylko na podstawie świadectwa lekarza szkolnego, a tam, gdzie niema lekarza szkolnego, świadectwa lekarza powiatowego, stwierdzającego absolutną niemożność uczęszczania do szkoły.

2. Przyjmowanie uczniów z przekroczonym wiekiem w myśl tabeli umieszczonej w Regulaminie, jeżeli nie mieli dłuższej przerwy w uczęszczaniu do szkół niż jeden rok.

3. Dopuszczanie do egzaminu nadzwyczajnego do klasy VI-tej (szóstej).

4. Przyznawanie ulg przy opłacie taks administracyjnych, o ile idzie o uczniów wykazanych z jednego przedmiotu, a chwilowo się zaniedbujących.

Dopuszczanie do egzaminów wstępnych po wakacjach i z końcem I półrocza będzie w każdym wypadku rozstrzygało Kuratorjum, przyczem należy rodziców przestrzec, że udzielanie pozwoleń będzie dawane jedynie w bardzo wyjątkowych wypadkach, zasługujących na uwzględnienie. Dyrekcja zastosuje się ściśle do powyższego zarządzenia i poda je stronom do wiadomości w odpowiedni sposób zaznaczając, że podania w powyższych czterech sprawach, przedkładane bezpośrednio Kuratorjum, wcale nie będą rozpatrywane. Dopiero w razie odmownego załatwienia sprawy przez dyrekcję przysługuje stronie w ciągu 14 dni prawo rekursu do Kuratorjum O. S. Lw. przez właściwą dyrekcję.

Decyzja Kuratorjum jest wówczas ostateczna.

Inne rozporządzenia wydane poprzednio w tych sprawach tracą swą moc obowiązującą.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 530.

15.

Przyjmowanie uczennic do państwowych seminarjów ochroniarskich.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 5 października 1929 r. Nr. II. 14417/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 185)

Zgodnie z postanowieniami § 10 zarządzenia z dnia 30 czerwca 1929 r. w sprawie organizacji państwowych seminarjów ochroniarskich ogłaszam poniższy regulamin, dotyczący przyjmowania uczennic do państwowych seminarjów ochroniarskich.

Regulamin ten wchodzi w życie z dniem ogłoszenia[1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Regulamin.

I. Przepisy ogólne.

§ 1. Kandydatki do państwowych seminarjów ochroniarskich przyjmuje się z reguły w końcu i na początku każdego roku szkolnego.

Egzaminy wstępne odbywają się stale w końcu roku szkolnego bezpośrednio przed wakacjami letniemi.

Dokładne terminy egzaminów dla każdego okręgu szkolnego wyznaczają kuratorja.

Jeżeli po przyjęciu kandydatek w terminie przedwakacyjnym okaże się jeszcze pewna liczba miejsc wolnych w danem seminarjum, dyrekcja tego seminarjum może zarządzić dodatkowe przeprowadzenie egzaminu w terminie powakacyjnym, przez siebie wyznaczonym.

Przeprowadzenie egzaminu wstępnego poza zwykłym terminem, t. j. w ciągu roku szkolnego, jest dopuszczalne tylko za zewoleniem kuratorjum i to wyłącznie dla kandydatek, które udowodniły, że nie mogły zgłosić się w terminie właściwym.

Przeniesienie się uczennicy z jednego seminarjum do innego w ciągu roku szkolnego jest dopuszczalne tylko z istotnie ważnych powodów (np. zmiany stałego miejsca zamieszkania rodziców lub opiekunów).

§ 2. Do państwowych seminarjów ochroniarskich mogą być przyjmowane kandydatki:

1. w odpowiednim wieku,
2. zdrowe fizycznie i bez żadnych wad i braków cielesnych, któreby w przyszłości mogły im przeszkadzać w sprawowaniu obowiązków wychowawczyń,
3. nienaganne pod względem moralnym,
4. odpowiednio uzdolnione i przygotowane pod względem umysłowym.

§ 3. Pod względem wieku do przyjęcia na pierwszy kurs seminarjum wymaga się ukończenia 14, a nieprzekroczenia z reguły 18 lat życia w tym roku kalendarzowym, w którym zaczyna się rok szkolny.

Przyjmowanie na kurs pierwszy kandydatek w wieku ponad 18 lat jest dopuszczalne tylko za zezwoleniem kuratorjum na wniosek rady pedagogicznej.

---

[1]) 16 grudnia 1929 r.

Na II i III kurs wymaga się wieku odpowiedniego starszego.

Dyspensa dla kandydatek poniżej przepisanego wieku jest niedopuszczalna.

§ 4. Zdolność fizyczną do zawodu wychowawczyni stwierdza lekarz szkolny, a gdzie go niema — inny lekarz urzędowy, stosując się do obowiązujących w tej sprawie przepisów.

Badanie lekarskie, o ile możności, winno być przeprowadzone w okresie egzaminów wstępnych, a świadectwo — wystawione na ustalonym formularzu.

§ 5. Dobre obyczaje kandydatek, zgłaszających się do seminarjum bezpośrednio z innej szkoły, stwierdza się na podstawie świadectw szkolnych. Nienaganność moralną innych kandydatek stwierdza się przez urzędowe świadectwo moralności.

§ 6. Uzdolnienie i przygotowanie umysłowe kandydatek stwierdza się na podstawie przedstawionych świadectw szkolnych albo odpowiedniego egzaminu wstępnego.

§ 7. O przyjęciu do seminarjum decydują kwalifikacje zgłaszającej się kandydatki. Przy zupełnej ich równości należy dawać pierwszeństwo córkom rodziców niezamożnych, nauczycieli, urzędników i innych funkcjonarjuszy państwowych.

§ 8. O dopuszczeniu kandydatki do egzaminu wstępnego, wyjąwszy wypadki, zastrzeżone dla kuratorjum w §§ 1 i 3, decyduje dyrekcja seminarjum, której kandydatka winna przedstawić:

1. podanie rodziców lub opiekunów prawnych o przyjęcie jej do seminarjum (w razie pełnoletności kandydatki podanie może być wystosowane przez nią samą),

2. własnoręcznie napisany życiorys,

3. metrykę urodzenia,

4. świadectwo powtórnego szczepienia ospy,

5. ostatnie świadectwo szkolne, jeżeli kandydatka nie zgłasza się bezpośrednio z innej szkoły,

7. zaświadczenie lekarza urzędowego o stanie zdrowia i zdolności fizycznej do zawodu wychowawczyni, jeżeli z braku lekarza szkolnego dyrekcja nie może zarządzić zbadania kandydatki przez tego lekarza.

§ 9. Sposób przeprowadzenia egzaminu wstępnego pełnego i uzupełniającego może być dwojaki:

1. egzamin może się odbyć w formie jednorazowego wypytania kandydatki z każdego przedmiotu egzaminacyjnego, a przy egzaminie piśmiennym lub technicznym w formie jednorazowego wykonania przez kandydatkę wskazanych jej zadań, albo

2. egzamin może być przeprowadzony t. zw. systemem lekcyjnym, to znaczy, że kandydatki podzielone na grupy, w żadnym razie nie liczniejsze, niż po 30 w każdej, tworzą jak gdyby prowizoryczne klasy i uczęszczają do seminarjum przynajmniej przez 5 dni na rozłożone według specjalnie opracowanego planu zajęcia lekcyjne, w ciągu których egzaminatorowie z poszczególnych przedmiotów, egzaminując kandydatki ustnie i piśmiennie, starają się poznać zasób ich wiadomości, stopień inteligencji i ogólny rozwój umysłowy.

Dopuszczalne jest także — a często nawet pożądane — łączenie obu form egzaminu w ten sposób, że najpierw celem wyeliminowania najsłabszych kandydatek odbywa się egzamin piśmienny, a po ocenie wypracowań i po usunięciu kandydatek zupełnie nieprzygotowanych, pozostałe są egzaminowane systemem lekcyjnym.

O wyborze jednej z wyżej wskazanych form egzaminu, jeżeli kuratorjum nie wyda w tej sprawie specjalnego zarządzenia, decyduje rada pedagogiczna seminarjum.

§ 10. Egzaminowanie kandydatek w sposób nieprzewidziany w paragrafie poprzednim (9), np. zapomocą t. zw. egzaminu psychologicznego, jest dopuszczalne tylko za specjalnem zezwoleniem kuratorjum, udzielonem na wniosek dyrekcji seminarjum.

Wnioski w tej sprawie winny podawać dokładny opis proponowanego egzaminu, z przytoczeniem testów, zapomocą których ma być przeprowadzone badanie i z wymienieniem nazwiska egzaminatora. Egzamin taki nie może zastępować egzaminu zwykłego; może być tylko jego uzupełnieniem.

§ 11. Egzamin przeprowadzają nauczyciele (lki) wyznaczeni (czone) przez przełożoną seminarjum.

Tematy zadań piśmiennych, jeżeli kuratorjum nie wyda innego zarządzenia, winny być zaproponowane przez właściwych egzaminatorów i aprobowane przez przełożoną.

Jeżeli egzamin jest przeprowadzony systemem jednorazowego przepytania, a nie lekcyjnym (§ 9), albo jeżeli jest zastosowane połączenie obu form egzaminu w sposób, wskazany w ust. 4 § 9, to kandydatki, które na egzaminie piśmiennym otrzymały stopnie niedostateczne z dwóch różnych przedmiotów, winne być odsunięte od dalszego ciągu egzaminu.

Jeżeli egzamin jest przeprowadzony systemem jednorazowego przepytania, to na każdym egzaminie ustnym prócz właściwego egzaminatora winna być obecna przełożona, lub wyznaczony przeż nią zastępca.

§ 12. Kandydatka, która okazała się niedostatecznie przygotowana na jeden z wyższych kursów, może być przyjęta na ten kurs, na który jest przygotowana dostatecznie, jeżeli nadaje się na ten kurs pod względem wieku i ogólnego rozwoju umysłowego. W tym celu egzaminatorowie, stwierdzając w czasie egzaminu niedostateczne przygotowanie kandydatki na ten kurs, na który zdawać rozpoczęła, mogą równocześnie zbadać, na który z niższych kursów przygotowanie naukowe kandydatki jest wystarczające.

§ 13. Byłe uczennice państwowych i prywatnych seminarjów ochroniarskich mogą być przyjęte najwyżej na ten kurs, któryby w najkorzystniejszych warunkach mogły osiągnąć, pobierając normalnie naukę w seminarjum, do którego poprzednio uczęszczały.

Kandydatki, które nie ujawniły swego poprzedniego pobytu w innem seminarjum i wskutek tego zostały przyjęte na kurs niewłaściwy, skoro wprowadzenie w błąd wyjdzie na jaw, winne być usunięte z zakładu.

§ 14. Kandydatki, które zostały przyjęte na podstawie egzaminu wstępnego, a najpóźniej w końcu pierwszego roku nauki w seminarjum okazały się mało uzdolnionemi, albo niedostatecznie przygotowanemi naukowo, mogą być mocą uchwały rady pedagogicznej usunięte z seminarjum.

§ 15. Kandydatki, które przedstawią świadectwo szkolne z innego seminarjum ochroniarskiego państwowego lub prywatnego, posiadającego pełne prawa seminarjów państwowych, mogą być przyjęte na właściwy kurs bez egzaminu wstępnego, jeżeli pomiędzy programem nauki na odpowiednich kursach w obu danych seminarjach niema żadnej różnicy (np. w rozkładzie przedmiotów pedagogicznych), oraz jeżeli przerwa między terminem odejścia kandydatki z jednego seminarjum, a terminem zgłoszenia się do innego, odpowiada następującym warunkom: nie przekracza roku szkolnego i nie przekracza jednego miesiąca w razie zgłoszenia się kandydatki w ciągu roku szkolnego, przyczem mają zastosowanie przepisy, wskazane w ostatnim ustępie § 1. W razie dłuższej przerwy dyrekcja seminarjum może zażądać złożenia egzaminu wstępnego pełnego lub uzupełniającego w zakresie, w jakim uzna to za potrzebne.

§ 16. Przyjęcie nowych kandydatek winno być protokółowane w osobnej księdze, w której należy zapisywać stopnie, jakie kandydatka otrzymała na egzaminie wstępnym, oraz uchwały komisji egzaminacyjnej.

W tejże księdze winno być protokółowane na podstawie jakiego świadectwa zostały przyjęte te kandydatki, które egzaminu wstępnego nie składały, albo które składały tylko egzamin uzupełniający, same zaś świadectwa przez czas pobytu uczennicy w seminarjum winny być zachowane w aktach szkolnych.

W tychże aktach przechowane być winny wszystkie dokumenty, wymienione w § 8.

Poza tem w ciągu przynajmniej jednego roku od czasu egzaminu wstępnego winny być przechowane w aktach piśmienne zadania egzaminacyjne, wykonane przez kandydatki zarówno przyjęte, jak i zdyskwalifikowane.

§ 17. Wszelkie uchwały w sprawach zastrzeżonych w regulaminie niniejszym do zbiorowej decyzji komisyj egzaminacyjnych, zapadają na zasadzie zwykłej większości głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego, który z reguły głosuje ostatni.

Przewodniczącą jest z urzędu przełożona seminarjum lub wyznaczony (a) przez nią nauczyciel (lka). Przewodniczącemu przysługuje prawo zgłoszenia votum seperatum. Wtedy sprawa wraz z odpowiednim protokółem ma być przedstawiona kuratorjum do rozstrzygnięcia. Kandydatce zostaje w takim wypadku ogłoszone, że sprawa przyjęcia jej do seminarjum będzie później zdecydowana.

Świadectw zdawania egzaminu wstępnego ani świadectw przyjęcia do seminarjum nie wydaje się.

II. Przyjmowanie na kurs I.

§ 18. Wśród kandydatek, zgłaszających się o przyjęcie na kurs I. rozróżnia się dwie grupy:

a) takie, które ukończyły siedmioklasową szkołę powszechną publiczną, względnie prywatną, posiadającą prawa publiczności, albo co najmniej trzy klasy szkoły wydziałowej lub średniej ogólnokształcącej państwowej, względnie prywatnej, posiadającej pełne prawa szkół państwowych, albo kurs wstępny przy seminarjum nauczycielskiem państwowem, względnie prywatnem, posiadającem prawa seminarjum państwowego;

b) takie, które posiadają przygotowanie szkolne, niższe od wymienionego w punkcie poprzednim, lub które do czasu egzaminu do żadnej szkoły nie uczęszczały.

§ 19. Kandydatki, należące do grupy a) (§ 18), podlegają sprawdzeniu kwalifikacyj przez egzamin z języka polskiego i rachunków.

Egzamin z tych przedmiotów jest piśmienny i ustny.

§ 20. Kandydatki, należące do grupy b) (§ 18), zdają egzamin wstępny z religji, języka polskiego, rachunków z geometrją, historji, geografji i przyrodoznawstwa.

Z języka polskiego i rachunków odbywa się egzamin piśmienny i ustny.

§ 21. Zakres wymagań z poszczególnych przedmiotów przy egzaminie wstępnym na kurs I winien odpowiadać programowi siedmiu klas publicznej szkoły powszechnej, aczkolwiek zwracać należy uwagę przedewszystkiem na ogólny rozwój umysłowy kandydatki oraz na to, czy zasób posiadających przez nią wiadomości umożliwi jej pobieranie nauki według obowiązującego programu seminarjów ochroniarskich.

§ 22. Niezależnie od egzaminu naukowego należy zbadać stopień muzykalności słuchu kandydatek. Winien to uczynić nauczyciel, uczący śpiewu w danem seminarjum.

Ponieważ muzykalność słuchu dla przyszłego zawodu jest konieczną, a w pewnej liczbie wypadków może być wykształcona przez odpowiednie ćwiczenie, przy wydawaniu decyzji o stopniu uzdolnienia kandydatek pod względem muzycznym należy zachować daleko posuniętą oględność i w razie stwierdzenia braku wyrobienia słuchu muzykalnego przyjmować kandydatki warunkowo na rok.

§ 23. Po ukończonym egzaminie wszystkich kandydatek, należących do grup a) i b) (§ 18), odbywa się posiedzenie komisji, złożonej z przełożonej, jako przewodniczącej, lekarza szkolnego, który badał stan zdrowia kandydatek, nauczyciela, który badał ich słuch muzyczny, nuczycieli, którzy egzaminowali lub z urzędu byli obecni na egzaminie ustnym (§ 11).

Na posiedzeniu tem wymieniona komisja:

1. stwierdza, które kandydatki okazały się niedość uzdolnione lub niedostatecznie przygotowane pod względem naukowym,

i 2. ustala listę kandydatek, przyjętych na kurs I, w ten sposób, że z pośród kandydatek wszystkich dwóch grup, o których mowa w § 18, wybiera najodpowiedniejsze w takiej liczbie, aby ogólna liczba uczennic na kursie I nie przekroczyła 40.

Wszystkie pozostałe kandydatki choćby były wśród nich takie, które zdały egzamin z wynikiem naogół dostatecznym, zawiadamia się, że nie spełniły warunków, stawianych przez egzamin konkursowy.

III. Przyjmowanie na kursa wyższe.

§ 24. Na kurs II przyjmować nowe kandydatki można tylko wówczas, gdy liczba uczennic tego kursu nie dochodzi do 40.

Na kurs ten przyjęcie może być dokonane: 1. bez egzaminu wstępnego, t. j. wyłącznie na podstawie świadectwa szkolnego z innego seminarjum ochroniarskiego. 2. na podstawie egzaminu wstępnego uzupełniającego i 3. na podstawie egzaminu wstępnego pełnego.

§ 25. O przyjęciu kandydatek bez egzaminu wstępnego decyduje dyrekcja seminarjum, stosując się do przepisów, podanych w § 15.

§ 26. Na podstawie egzaminu wstępnego uzupełniającego przyjmuje się kandydatki:

a) te, które przedstawią świadectwo szkolne z właściwego kursu innego seminarjum państwowego, albo prywatnego, ale z pełnemi prawami seminarjów państwowych, jeżeli program tego seminarjum w szczegółach różni się od programu seminarjum, do którego kandydatka się zgłasza i

b) te, które przedstawią świadectwo szkolne odpowiedniej klasy sześcioklasowej szkoły wydziałowej lub szkoły średniej ogólnokształcącej państwowej, względnie posiadającej pełne prawa szkół państwowych.

Prawo do egzaminu uzupełniającego ustaje, jeżeli między terminem odejścia kandydatki ze szkoły, do której poprzednio uczęszczała, a terminem zgłoszenia się do seminarjum upłynął okres czasu, przekraczający cały rok.

§ 27. Zakres egzaminu uzupełniającego dla kandydatek, należących do grupy a), wskazanej w paragrafie poprzednim (26), winien obejmować tylko różnicę zachodzącą między programem odpowiednich kursów tego seminarjum, które kandydatka opuściła, i tego, do którego się zgłasza.

§ 28. Kandydatki ze szkół wydziałowych, seminarjów nauczycielskich, oraz szkół średnich ogólnokształcących (bez względu na typ szczegółowy), o których mowa w punkcie b) § 26, są zwolnione od egzaminu z religji, nauki o Polsce, arytmetyki z geometrją (jeżeli na świadectwie mają co najmniej dostateczny stopień z tego przedmiotu) przy zachowaniu następującej równoległości klas: klasa IV szkoły wydziałowej lub średniej ogólnokształcącej i I kurs seminarjum nauczycielskiego odpowiadają I kursowi seminarjum ochroniarskiego.

§ 29. Kandydatka, wykazująca się świadectwem ukończenia pewnej klasy szkoły średniej zawodowej państwowej lub posiadającej prawa szkół państwowych, może być zwolniona od egzaminu wstępnego z niektórych przedmiotów, jeżeli na podstawie przedstawionego przez zainteresowaną kandydatkę programu danej szkoły zawodowej dyrekcja seminarjum stwierdzi, że program nauczania odpowiednich przedmiotów w odpowiednich klasach tej szkoły nie jest niższy od programu seminarjalnego.

§ 30. Potrzebę przeprowadzenia egzaminu uzupełniającego dla kandydatek, należących do grupy a) § 26, oraz możność zwolnienia od egzaminu z poszczególnych przedmiotów kandydatek, należących do grupy b) § 26, oraz tych, o których mowa w § 29, stwierdza dyrekcja seminarjum. która w razach wątpliwych winna się zwrócić po instrukcje do kuratorjum.

§ 31. Wszystkie inne kandydatki, t. j. nieodpowiadające warunkom wskazanym w §§ 15, 26 i 29, a zgłaszające się o przyjęcie na kurs II, winny być poddane egzaminowi wstępnemu pełnemu.

Zakres i poziom wymagań przy tym egzaminie zarówno co do liczby przedmiotów, jak i zasobu wiedzy i umiejętności, winien odpowiadać programowi nauczania na pierwszym kursie seminarjalnym.

§ 32. Egzamin z języka polskiego i arytmetyki z geometrją winien być zawsze piśmienny i ustny.

Ocena wyniku egzaminu z rysunków i robót ręcznych winna być dokonana według zasad, przewidzianych w § 11, dla egzaminów piśmiennych, natomiast przy przeprowadzaniu egzaminu z muzyki i śpiewu oraz ćwiczeń cielesnych obowiązują zasady, przewidziane w tymże § 11 dla egzaminów ustnych.

§ 33. O przyjęciu kandydatek na podstawie wyniku egzaminu pełnego lub uzupełniającego decyduje komisja, złożona z przełożonej, lekarza szkolnego i tych nauczycieli, którzy egzaminowali daną kandydatkę oraz tych, którzy jako wyznaczeni przez przełożoną, byli obecni na egzaminie ustnym (§ 11).

§ 34. Na kurs III można przyjmować tylko takie kandydatki, które, poczynając przynajmniej od kursu II, były uczennicami innego seminarjum ochroniarskiego państwowego, albo prywatnego, posiadającego pełne prawa seminarjów państwowych i takie, które przedstawiają świadectwo szkolne z IV kursu seminarjum nauczycielskiego państwowego, albo prywatnego, posiadającego pełne prawa seminarjów państwowych z ocenami co najmniej dostatecznemi z przedmiotów pedagogicznych i artystyczno-technicznych i zdadzą dodatkowy egzamin ustny i piśmienny z języka polskiego z różnic zachodzących między programem czterech kursów seminarjum nauczycielskiego i dwóch kursów seminarjum ochroniarskiego.

W sprawie egzaminu uzupełniającego jako też przyjęcia bez egzaminu do kandydatek tych stosują się analogicznie wszystkie przepisy, podane w rozdziale mniejszym, a dotyczące kandydatek na kurs II.

16.

Egzamin końcowy w państwowych seminarjach ochroniarskich.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 października 1929 r. Nr. II. 26583/29. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 186).

Przy przeprowadzeniu egzaminu końcowego w seminarjach ochroniarskich polecam stosować się do przepisów, zawartych w załączonym regulaminie.

Regulamin ten wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1])

Minister W. R. i O. P. (—) *St. Czerwiński.*

Załącznik 1.

Regulamin egzaminu końcowego w seminarjach ochroniarskich.

Rozdział I.

Egzamin absolwentek seminarjów ochroniarskich państwowych oraz prywatnych, posiadających prawa zakładów państwowych.

Cel egzaminu.

§ 1. Egzamin ma wykazać, czy kandydatka osiągnęła taki stopień ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania praktycznego, jaki jest niezbędny do sprawowania obowiązków wychowawczyni w ochronce.

[1]) 16 grudnia 1929 r.

Termin egzaminu.

§ 2. Egzaminy odbywają się z reguły w końcu każdego roku szkolnego. Ścisłe daty egzaminów w poszczególnych zakładach oznaczają kuratorja okręgów szkolnych.

W wyjątkowych, spowodowanych szczególnemi okolicznościami, wypadkach, kuratorjum okręgu szkolnego może zarządzić odbycie egzaminów w innym terminie.

Dopuszczenie do egzaminu.

§ 3. Do egzaminu mogą przystąpić uczennice ostatniego kursu seminarjów ochroniarskich państwowych oraz prywatnych z prawami państwowych, które:

1. w danym roku kalendarzowym kończą przynajmniej 17 lat życia,
2. uczęszczały do państwowego, względnie prywatnego, ale posiadającego prawa państwowego, seminarjum ochroniarskiego przynajmniej na kurs III i ukończyły kurs III,
3. zostały dopuszczone do egzaminu uchwałą komisji rady pedagogicznej, złożonej z przełożonej oraz nauczycieli, uczących na ostatnim kursie zakładu.

§ 4. Uczennice, które mają niedostateczną ocenę roczną z języka polskiego albo praktyki pedagogicznej, a także uczennice, które mają ocenę niedostateczną z dwóch lub więcej przedmiotów, wreszcie uczennice, których sprawowanie się w ciągu całego ostatniego roku szkolnego oceniono jako nieodpowiednie, nie mogą być dopuszczone do egzaminu i winne być traktowane w sposób wskazany w § 24.

Jeżeli uczennica ma niedostateczną ocenę z takiego przedmiotu, z którego w zasadzie niema egzaminu, a do egzaminu zostanie dopuszczona, to z przedmiotu tego winna być pytana na egzaminie ustnym. Egzamin ten winien dokładnie wykazać posiadany przez uczennicę zakres wiedzy materjalnej z danego przedmiotu.

Komisja egzaminacyjna.

§ 5. Egzamin odbywa się przed powołaną przez kuratorjum państwową komisją egzaminacyjną, którą stanowią:

1. delegat kuratorjum jako przewodniczący,
2. przełożona tego zakładu, którego uczennice przystępują do egzaminu,
3. nauczyciele tych przedmiotów, z których ma się odbyć egzamin.

W seminarjach ochroniarskich państwowych oraz prywatnych, posiadających pełne prawa seminarjów państwowych, kuratorjum może powierzyć przewodnictwo komisji przełożonej zakładu.

W seminarjach prywatnych, posiadających niepełne prawa seminarjów państwowych, zamiast osób, wskazanych w punkcie 3, kuratorjum może powołać na egzaminatorów osoby z poza grona nauczycielskiego tego zakładu, którego uczennice przystępują do egzaminu.

Egzamin piśmienny.

§ 6. Egzamin jest piśmienny i ustny.

§ 7. Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i pedagogiki.

Poza tem Ministerstwo może zarządzić na dany rok szkolny na terenie całego państwa albo na terenie niektórych okręgów, albo tylko w niektórych seminarjach odbycie egzaminu piśmiennego z przedmiotów niewymienionych w niniejszym regulaminie. Jeżeli zarządzenie Ministerstwa w tej sprawie nie zostanie podane do wiadomości kuratorjów przed dniem 1 kwietnia danego roku, egzamin winien się odbyć tylko z przedmiotów, w niniejszym regulaminie przewidzianych.

§ 8. Zadanie tematów i przeprowadzenie egzaminów piśmiennych winno się odbywać w sposób następujący:

Nauczyciele przedmiotów, z których ma odbyć się egzamin piśmienny, proponują w porozumieniu z przełożoną zakładu po pięć tematów z każdego przedmiotu. Każdy temat winien być napisany na oddzielnej kartce w dwóch egzemplarzach z podaniem na każdej kartce nazwy zakładu i nazwiska nauczyciela, proponującego temat. Tematy te przełożona przesyła w kopertach opieczętowanych do kuratorjum, które ustala po trzy tematy z każdego przedmiotu, albo wybierając je z pośród tematów, zaproponowanych przez zakład, albo wyznaczając inne.

Wyznaczone tematy kuratorjum przesyła pod pieczęcią dyrekcji zakładu.

Otwarcie kopert przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej lub przełożoną zakładu następuje bezpośrednio przed egzaminem w sali egzaminacyjnej.

Każda zdająca winna sobie obrać jeden z trzech tematów.

§ 9. Na opracowanie tematu przeznacza się 5 godzin.

Przerw zbiorowych urządzać nie wolno.

§ 10. W czasie egzaminu zdającym nie wolno korzystać z żadnych książek, ani uprzednio przygotowanych notatek. Zadania wykonywać wolno tylko na papierze z pieczęcią szkoły, otrzymanych na samym egzaminie.

Kandydatka, która w czasie egzaminu posługuje się niedozwolonemi środkami pomocniczemi lub korzysta z pomocy innej zdającej, zostaje odsunięta od dalszego toku egzaminu piśmiennego z danego przedmiotu. Przewodniczący w porozumieniu z komisją decyduje, czy kandydatka ma być zupełnie usunięta od dalszych egzaminów, czy też może je zdawać.

W tym ostatnim wypadku przewodniczący ma prawo uznać wypracowanie za niedostateczne, lub też zażądać, aby kandydatka napisała inne wypracowanie z tego samego przedmiotu na temat, zadany przez przewodniczącego.

W razie powtórnego korzystania z pomocy niedozwolonych, kandydatka zostaje bezwarunkowo usunięta od dalszych egzaminów i może być dopuszczona do powtórnego egzaminu nie wcześniej, niż po upływie roku, przyczem mają zastosowanie przepisy, wskazane w § 24.

§ 11. Jeżeli okaże się potrzeba udzielenia zdającym niezbędnych wskazówek, należy je zapisać do protokółu. Do protokółu zapisuje się wszelkie wydarzenia, mogące mieć wpływ na ocenę wypracowania.

§ 12. Czystopis wypracowania, jego bruljon oraz wszystek papier, otrzymany na egzaminie, kandydatka oddaje dozorującemu członkowi komisji, który, po przejrzeniu, zaznaczeniu na wypracowaniu czasu oddania i podcyfrowaniu, wręcza je przełożonej.

§ 13. Wypracowanie ocenia najpierw egzaminator z danego przedmiotu. Błędy winny być podkreślone z zaznaczeniem w razie potrzeby ich rodzaju. Ocena powinna być wyrażona przez jeden z przyjętych czterech stopni (bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, niedostatecznie) i umotywowana określeniem zalet i braków wypracowania.

§ 14. Wypracowania, opatrzone oceną, winny być przejrzane przez przewodniczącego i mogą być przeglądane przez innych członków komisji. Przewodniczący ma prawo zmienić ocenę, wystawioną przez egzaminatora, ale zmianę tę winien umotywować piśmiennie.

Egzamin ustny.

§ 15. Komisja egzaminacyjna na specjalnem posiedzeniu decyduje o dopuszczeniu kandydatek do egzaminu ustnego, albo o zwolnieniu od tego egzaminu ze wszystkich lub z niektórych przedmiotów (§ 17). Na posiedzenie to, prócz wypracowań egzaminacyjnych, winny być przygotowane katalogi szkolne z wykazami ocen okresowych i rocznych, aby członkowie komisji mogli je przejrzeć.

§ 16. Egzamin ustny odbywa się:

1. z religji,
2. z języka polskiego,
3. z przedmiotów pedagogicznych,
4. i jednego z pośród następujących przedmiotów, zależnie od wyboru zdającej: nauki o Polsce, przyrodoznawstwa, arytmetyki z geometrją.

Każda kandydatka winna zawiadomić dyrekcję seminarjum o wybranym przez siebie przedmiocie przed rozpoczęciem egzaminu piśmiennego w terminie, wskazanym przez kuratorjum, co najmniej jednak na miesiąc przed rozpoczęciem egzaminu piśmiennego.

§ 17. Kandydatki, które co najmniej przez dwa ostatnie lata uczęszczały do tego zakładu, w którym przystępują do egzaminu, mogą być zwolnione od egzaminu ustnego z tych przedmiotów, z których w ostatnim roku nauki uzyskały ocenę roczną bardzo dobrą. Z przedmiotu wybranego przez siebie w myśl przepisu, wskazanego w § 16 p. 4, kandydatka obowiązana jest zdawać zawsze, t. j. bez względu na stopień roczny z tego przedmiotu.

§ 18. Egzamin ustny odbywa się w grupach po kilka uczennic w ciągu jednego dnia dla danej grupy w obecności całej komisji i trwa dla każdej kandydatki ze wszystkich przedmiotów razem nie dłużej, niż $1^1/_2$ godziny.

§ 19. Podczas egzaminu ustnego komisja powinna zwrócić uwagę przedewszystkiem na ogólny rozwój umysłowy i przygotowanie praktyczne kandydatki oraz zbadać, czy kandydatka posiada gruntowne zrozumienie rzeczy istotnych.

§ 20. Przewodniczacy wyznacza kolejność przedmiotów egzaminacyjnych, czas trwania egzaminu z poszczególnych przedmiotów i zarządza przerwy, w celu dania zdającym możności wypoczynku.

§ 21. Egzaminatorem z poszczególnego przedmiotu, z zastrzeżeniem, wskazanem w ostatnim ustępie § 5, jest nauczyciel danego przedmiotu, wchodzącego w skład komisji. W razie potrzeby przewodniczący wyznacza zastępcę. Przewodniczący ma prawo brać czynny udział w egzaminowaniu z każdego przedmiotu.

§ 22. Po ukończeniu egzaminowania jednej grupy kandydatek komisja ustala oceny wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów i następnie uchwala stopnie ostateczne na podstawie postępów, wykazanych przez kandydatkę w czasie nauki w seminarjum, ocen wypracowań egzaminacyjnych, ocen, uzyskanych na egzaminie ustnym, oraz na podstawie ogólnej opinji komisji o rozwoju umysłowym i przygotowaniu praktycznem kandydatki.

Świadectwo egzaminu końcowego.

§ 23. Kandydatka, która ze wszystkich przedmiotów uzyskała stopnie co najmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo według ustalonego wzoru (załącznik Nr. 1).

Z przedmiotów pedagogicznych wystawia się na świadectwie tylko dwie oceny:

1. z pedagogiki, do której zalicza się również psychologję z nauką o wychowaniu dziecka w wieku przedszkolnym, oraz

2. z metodyki wychowania przedszkolnego wraz z praktyką pedagogiczną.

Z praktyki pedagogicznej oraz z innych przedmiotów, z których egzaminu nie było, jako też z tych, z których kandydatka została od egzaminu zwolniona, komisja wystawia stopnie ostateczne, kierując się w swej decyzji ocenami, uzyskanemi przez kandydatkę w ostatnim roku nauki danego przedmiotu w zakładzie, względnie otrzymanemi na egzaminie wstępnym, jeżeli kandydatka została przyjęta na ten kurs seminarjum, na którym już niema nauki danego przedmiotu.

Powtórzenie egzaminu.

§ 24. Kandydatki, które zdały egzamin z wynikiem ujemnym, albo nie zostały do niego dopuszczone, jeżeli pragną zakład opuścić, otrzymują zwyczajne świadectwa roczne, w których zaznacza się, że do egzaminu ostatecznego nie zostały dopuszczone, albo od niego odstąpiły, albo, że egzamin dał wynik niezadowalający.

Kandydatki takie mogą przystąpić do egzaminu nie wcześniej niż po upływie roku, przytem te z nich, które do egzaminu nie zostały dopuszczone z powodu złych postępów w naukach (§ 4), jeżeli w ciągu następnego roku szkolnego nie uczęszczają do zakładu, to przy zgłoszeniu się do powtórnego egzaminu winny być uważane za eksternistki i są obowiązane do wszystkich egzaminów, przewidzianych w rozdziale II niniejszego regulaminu.

Pozostałe kandydatki, t. j. te, które nie zostały dopuszczone do egzaminu wyłącznie z powodu złego sprawowania się (§ 14), jako też te, które zostały odsunięte od egzaminu z powodów, wskazanych w § 10, a wreszcie te, które egzamin piśmienny lub ustny zdały z wynikiem ujem-

nym, przy zgłoszeniu się do powtórnego egzaminu dojrzałości w tym samym zakładzie winny być egzaminowane według zasad przewidzianych dla absolwentek seminarjalnych, choćby kursu w zakładzie nie powtarzały. Kandydatki te w terminie, przewidzianym dla eksternistek, winny złożyć odpowiednie podania na ręce dyrekcji zakładu, przedstawić świadectwo moralności oraz opłacić taksę w wysokości, przewidzianej za egzamin uzupełniający. Kandydatki, które w ciągu 2 lat po pierwszym egzaminie nie zgłoszą się do egzaminu powtórnego, tracą powyższe uprawnienia, winny być uważane za eksternistki i są zobowiązane do wszystkich egzaminów, przewidzianych w rozdziale II niniejszego regulaminu.

§ 25. Egzamin może być powtórzony tylko raz jeden.

Kandydatka, która przy powtórnem zdawaniu egzaminów zdała go z wynikiem ujemnym, względnie dwukrotnie nie została dopuszczona do egzaminu końcowego z powodów, wymienionych w § 4, traci prawo zdawania tego egzaminu.

Tylko w wypadku, gdy zostaną stwierdzone okoliczności wyjątkowe, usprawiedliwiające niepomyślny wynik egzaminów poprzednich, względnie dwukrotne niedopuszczenie do egzaminu, kuratorjum może zezwolić na zdawanie egzaminu po raz trzeci.

Uwolnienie od egzaminu.

§ 26. W zakładach, wyróżniających się wybitnie dodatnio pod względem poziomu pracy dydaktycznej i wychowawczej, na wniosek kuratorjum, poparty protokółem szczegółowej wizytacji lekcyj w całym zakładzie wogóle, a na III kursie w szczególności, Ministerstwo może zezwolić na wydanie świadectwa ukończenia seminarjum uczennicom tego kursu bez przeprowadzenia egzaminów, zarówno piśmiennych, jak i ustnych.

Po otrzymaniu przychylnej decyzji Ministerstwa, komisja, złożona z osób, wskazanych w § 5, odbywa posiedzenie, na którem w sposób, określony w § 23, ustala stopnie, jakie mają być wystawione na świadectwie każdej kandydatki.

Na pierwszej stronie świadectw, bezpośrednio po nazwie zakładu należy w takich razach umieszczać formułę: „decyzją Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia . . . . 19.... Nr. . . zakład został upoważniony do wydania świadectw bez przeprowadzenia egzaminu końcowego“ zaś w tekście samego świadectwa wyrazy „zdawała egzamin końcowy po raz . . . . jako“ winny być skreślone.

Rozdział II.

Egzamin eksternistek.

Cel egzaminu.

§ 27. Egzamin ma wykazać, czy kandydatka posiada zakres wiedzy ogólnej i zawodowej, objęty programem nauczania w państwowych seminarjach ochroniarskich, oraz czy osiągnęła taki stopień ogólnego rozwoju umysłowego, oraz przygotowania praktycznego, jaki jest niezbędny do sprawowania obowiązków wychowawczyni w ochronce.

Terminy egzaminów i skład komisyj egzaminacyjnych.

§ 28. Terminy egzaminów, seminarja ochroniarskie, przy których urzędować mają komisje egzaminacyjne, oraz w których mają być przechowane akta egzaminu, wreszcie skład komisyj egzaminacyjnych wyznaczają kuratorja okręgów szkolnych.

Dopuszczenie do egzaminu.

§ 29. Jako eksternistki mogą przystępować do egzaminu osoby, które w danym roku kalendarzowym mają ukończonych co najmniej lat 17, a pod względem przygotowania naukowego odpowiadają jednemu z niżej wymienionych warunków:

1) ukończyły III-ci kurs prywatnych seminarjów ochroniarskich,

2) ukończyły liceum ogólnokształcące, albo co najmniej 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, albo co najmniej 3 kursy seminarjum nauczycielskiego,

3) co najmniej na rok przed terminem egzaminu ukończyły dwa kursy seminarjum ochroniarskiego,

4) co najmniej na dwa lata przed terminem egzaminu ukończyły pięć albo co najmniej na rok sześć klas szkoły wydziałowej,

5) ukończyły średnią szkołę zawodową, do której młodzież jest przyjmowana po ukończeniu co najmniej 7-klasowej szkoły powszechnej, i w której nauka trwa co najmniej lat trzy.

Świadectwo złożenia egzaminu w charakterze eksternistki w zakresie, wymienionym w p. p. 2, 3 i 5 przed komisją egzaminacyjną państwową, lub upoważnioną przez państwowe władze szkolne do przeprowadzenia takich egzaminów, uważa się za równoznaczne ze świadectwem ukończenia danej szkoły lub klasy, ale z zastrzeżeniem terminów, w tych punktach wskazanych.

Wszystkie wyżej wymienione zakłady muszą być co najmniej koncesjonowane przez państwowe władze szkolne.

W razach wątpliwych rozstrzyga kuratorjum, które decyduje również o dopuszczeniu kandydatek, przedstawiających świadectwa ze szkół wyżej niewymienionych, a mogących być uznanemi za równorzędne, oraz ze szkół zagranicznych.

§ 30. Podania o dopuszczenie do egzaminu wnosić należy do właściwych kuratorjów przed dniem 1 marca danego roku.

§ 31. Do podania należy dołączyć:

a) metrykę urodzenia,

b) życiorys własnoręcznie napisany,

c) posiadane świadectwa szkolne,

d) spis przestudjowanych podręczników i przeczytanych książek,

e) świadectwo lekarskie o przydatności do zawodu uzyskane na podstawie przepisów obowiazujących przy wydawaniu świadectw o przydatności do zawodu nauczycielskiego,

f) świadectwo moralności,

g) jedną niepodklejoną fotografję, opatrzoną na stronie przedniej własnoręcznym podpisem kandydatki.

§ 32. O dopuszczeniu eksternistek do egzaminu rozstrzyga kuratorjum. Ono też wskazuje kandydatkom komisje, przed któremi mają przystąpić do egzaminu.

Egzamin uzupełniający.

§ 33. Eksternistki, które przedstawią świadectwo dojrzałości z 8-klasowej szkoły średniej ogólnokształcącej państwowej, albo posiadającej prawa szkół państwowych względnie państwowego seminarjum nauczycielskiego lub posiadającego prawa seminarjów państwowych zdają egzamin tylko z części praktycznej (zobacz § 35), oraz z przedmiotów pedagogicznych, rysunków, robót ręcznych, ćwiczeń cielesnych i śpiewu.

Części egzaminu.

§ 34. Egzamin eksternistek składa się z czterech części: praktycznej, technicznej, piśmiennej i ustnej.

Kolejność przy przeprowadzeniu poszczególnych części egzaminu jest dowolna, z tem jednak ograniczeniem, że ustna część egzaminu winna następować zawsze jako ostatnia.

Część praktyczna.

§ 35. Część praktyczną egzaminu stanowi dwugodzinna praktyka, odbywana z dziećmi ochronki.

Absolwentki prywatnych seminarjów ochroniarskich, w których praktyka pedagogiczna dla uczenic jest, zdaniem kuratorjum, zorganizowana należycie, mogą być przez kuratorjum zwolnione od tej części egzaminu, co powinno być zaznaczone na świadectwie końcowem.

§ 36. Do przeprowadzenia części praktycznej egzaminu kuratorjum wyznacza podkomisję, złożoną przynajmniej z dwóch członków, z których jednemu powierza przewodnictwo.

W razie zgłoszenia się do egzaminu większej liczby kandydatek kuratorjum może powołać dwie lub więcej podkomisyj.

§ 37. Po ukończeniu egzaminu praktycznego jednej kandydatki lub całej ich grupy, podkomisja ustala ocenę przez jeden z przyjętych czterech stopni, jaki ma być wystawiony na świadectwie kandydatki z praktyki pedagogicznej.

Kandydatki, które z części praktycznej otrzymały stopień niedostateczny, nie mogą być dopuszczone do dalszych części egzaminu.

Protokóły praktyki wraz z protokółem obrad podkomisji oraz ze stopniami, wystawionemi każdej z kandydatek, przewodniczący podkomisji składa na ręce przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej, lub przełożonej zakładu, przy którym odbywa się egzamin.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim zachowuje wartość na przeciąg lat dwóch w tem znaczeniu, że w razie ujemnego wyniku innej części egzaminu dojrzałości kandydatka przy powtórnem zgłoszeniu się nie jest obowiązana do powtarzania już raz złożonej części praktycznej. Zaświadczeń jednak o zdaniu tej części egzaminu kandydatki nie otrzymują w myśl zasady, wskazanej w § 47.

Część techniczna.

§ 38. Część techniczną egzaminu stanowi egzamin z rysunków, robót ręcznych, śpiewu oraz ćwiczeń cielesnych.

§ 39. Egzamin z rysunków i robót ręcznych jest klauzurowy. Tematy zadań proponują właściwi egzaminatorowie, zatwierdza je przewodniczący, lub zastępująca go przełożona seminarjum. Na wykonanie zadań z rysunków przenacza się 3 godziny, z robót ręcznych — 5 godzin.

§ 40. Egzamin z ćwiczeń cielesnych i śpiewu przeprowadzają podkomisje, złożone z przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej, przełożonej zakładu, przy którym odbywa się egzamin oraz egzaminatora. W razie potrzeby kuratorjum może polecić przewodnictwo podkomisji przełożonej, ale w takim razie prócz właściwego egzaminatora winno wyznaczyć jeszcze jedną osobę, jako trzeciego członka podkomisji.

§ 41. Po ukończeniu tej części egzaminu podkomisja złożona z przewodniczącego głównej komisji egzaminacyjnej (którego na polecenie kuratorjum może zastąpić przełożona seminarjum), przełożonej seminarjum oraz osób, biorących udział w egzaminowaniu z przedmiotów tej grupy, ustala stopnie ostateczne z tych przedmiotów na podstawie prac egzaminacyjnych z rysunków i robót ręcznych oraz na podstawie wniosków egzaminatora ćwiczeń cielesnych i śpiewu, oraz decyduje o dopuszczeniu kandydatek do następnej części egzaminu. Dopuszczone moga być tylko te kandydatki, które ze wszystkich przedmiotów tej grupy otrzymały oceny co najmniej dostateczne.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim zachowuje swoją wartość tak samo, jak złożenie części praktycznej, o czem mowa w ostatnim ustępie § 37.

Część piśmienna.

§ 42. Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i pedagogiki.

Egzamin jest przeprowadzany według norm, przewidzianych w §§ 8, 9, 10, 11, 12, 13 i 14 dla egzaminu absolwentek seminarjalnych.

§ 43. Po przeprowadzeniu egzaminu piśmiennego podkomisja, złożona z przewodniczącego komisji głównej, przełożonej zakładu oraz egzaminatorów, powołanych do tych przedmiotów, z których odbył się egzamin piśmienny, decyduje o dopuszczeniu kandydatek do dalszego toku egzaminu.

Do dalszego ciągu egzaminu nie mogą być dopuszczone kandydatki, które otrzymały ocenę niedostateczną z języka polskiego.

Zdanie tej części egzaminu z wynikiem dodatnim nie zwalnia kandydatki od powtórzenia egzaminu piśmiennego w razie powtórnego przystępowania do egzaminu w innym terminie.

Część ustna.

§ 44. Przedmiotami ustnego egzaminu są: język polski, arytmetyka z geometrją, nauka o Polsce, przyrodoznawstwo i przedmioty pedagogiczne.

Egzamin ten odbywa się w obecności głównej komisji egzaminacyjnej, złożonej z delegata kuratorjum jako przewodniczącego, przełożonej zakładu,

w którym odbywa się egzamin i egzaminatorów, powołanych do poszczególnych przedmiotów egzaminu ustnego, i jest przeprowadzany według zasad, przewidzianych w §§ 18, 19, 20, oraz w dwóch końcowych zdaniach § 21, z następującemi zmianami: 1) czas trwania egzaminu jednej kandydatki nie jest ograniczony czasem, wskazanym w § 18, 2) w razie potrzeby — zależnie od uznania przewodniczącego — egzamin jednej grupy kandydatek może być przeprowadzony nie na jednem, ale na większej liczbie posiedzeń, 3) w czasie egzaminu komisja winna zwrócić uwagę przedewszystkiem na ogólny rozwój umysłowy kandydatek a także i na zasób wiedzy materjalnej w zakresie przedmiotów egzaminu.

§ 45. Po ukończeniu egzaminu każdej grupy kandydatek komisja ustala oceny wyniku egzaminu ustnego z poszczególnych przedmiotów, a następnie w związku z wynikiem egzaminu piśmiennego uchwala oceny ostateczne, jakie mają być wykazane na świadectwie.

Świadectwo końcowe.

§ 46. Kandydatka, która ze wszystkich przedmiotów uzyskała oceny co najmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo końcowe według załączonego wzoru (załącznik Nr. 2).

Wynik ujemny i powtórzenie egzaminu.

§ 47. Kandydatki, które złożyły z wynikiem ujemnym którąkolwiek część egzaminu, nie otrzymują świadectw, lecz tylko krótkie zaświadczenia bez wykazu ocen z poszczególnych przedmiotów i bez wymienienia części egzaminu, które złożyły z wynikiem dodatnim, ale z zaznaczeniem, czy i kiedy wolno im egzamin powtórzyć (załącznik 3).

Do powtórnego egzaminu kandydatki takie mogą przystąpić nie wcześniej, niż po upływie roku. Poza tem w sprawie możności powtórzenia egzaminu obowiązują zasady, wskazane w § 25.

Rozdział III.

Przepisy ogólne.

Odstąpienie od egzaminu.

§ 48. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się nań jest równoznaczne z niezdaniem, o ile nie jest należycie usprawiedliwione.

O słuszności motywów odstąpienia od egzaminu decyduje komisja — względnie właściwa podkomisja egzaminacyjna; o słuszności motywów niestawienia się na egzamin decyduje kuratorjum.

Obrady i uchwały komisji.

§ 49. Uchwały komisji i podkomisyj zapadają na zasadzie zwyczajnej większości głosów. Przewodniczący głosuje ostatni. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego. Każdy członek ma jeden głos.

§ 50. Przewodniczącemu komisji głównej lub jego zastępcy (§ 41) przysługuje prawo zgłoszenia votum separatum w sprawach, głosowanych na posiedzeniach komisji. Wtedy sprawa wraz z odpowiednim protokółem ma być przedstawiona kuratorjum do rozstrzygnięcia. Kandydatce zostaje w takim wypadku ogłoszone, że wynik jej egzaminu będzie jej później zakomunikowany.

§ 51. Członków komisji i podkomisyj obowiązue tajemnica co do przebiegu obrad.

§ 52. Z przebiegu wszystkich egzaminów oraz z posiedzeń komisji i podkomisyj winny być spisywane protokóły, które po podpisaniu ich przez członków, biorących udział w egzaminach i naradach, mają być przechowane w aktach zakładu, przy którym komisja urzędowała.

Obecność na egzaminie.

§ 53. Egzaminom ustnym mogą się przysłuchiwać inni nauczyciele seminarjum, w którem egzamin się odbywa, oraz inspektor szkolny, na którego terenie inspekcyjnym istnieje dane seminarjum. Podczas narad mogą być obecni tylko członkowie komisji, względnie podkomisji.

Tekst świadectwa egzaminu końcowego.

§ 54. Świadectwa egzaminu końcowego winny być wystawiane wyłącznie na formularzach, których wzór został zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Tekst świadectwa wskazuje załącznik 2.

Stopnie z poszczególnych przedmiotów winny być wypisane tylko słowami (bez cyfr) w formie przymiotnika rodzaju męskiego w bierniku liczby pojedyńczej, według skali: bardzo dobry, dobry, dostateczny. W wypadku, gdy zgodnie z § 23 niniejszego regulaminu zajdzie potrzeba ustalenia oceny na podstawie akt szkolnych z przedmiotu, z którego egzaminu nie było i gdy okaże się, że zachowany w aktach stopień oceny nie jest przewidziany w powyższej skali, należy na świadectwie wystawić najbliżej odpowiadający tamtemu stopień skali obowiązującej. Stopień ze sprawowania się uczennicy należy wypisać w formie przysłówkowej według skali: bardzo dobrze, dobrze, odpowiednio.

Z przedmiotów, z których kandydatka została od egzaminu zwolniona na podstawie przedłożonych świadectw (§ 33), stopni na świadectwie nie wystawia się, a zamiast nich umieszcza się uwagę, na podstawie jakiego świadectwa kandydatka została od egzaminu zwolniona.

Poza tem przy wypisywaniu ocen należy się stosować do wskazówek podanych w § 23.

Świadectwo winno być podpisane przez wszystkich członków komisji egzaminacyjnej i zaopatrzone pieczęcią zakładu, w którym odbywał się egzamin.

Duplikat świadectwa może być wydany tylko za zezwoleniem kuratorjum i po opłaceniu przez petenta oznaczonej taksy. Duplikat ten wydaje i podpisuje dyrekcja seminarjum, w którem są przechowane akta egzaminacyjne.

Wynagrodzenie za egzaminowanie eksternistek.

§ 55. Osoby, biorące udział w egzaminowaniu eksternistek, otrzymują za to osobne wynagrodzenie.

W tym celu eksternistki, po otrzymaniu decyzji o dopuszczeniu do egzaminu (§ 32), a przed rozpoczęciem się samych egzaminów, składają na ręce dyrekcji zakładu, w którym ma odbyć się egzamin, ustanowioną przez Ministerstwo W. R. i O. P. opłatę egzaminacyjną jak za egzamin pełny w seminarjach nauczycielskich, przyczem tylko kandydatki, o których mowa w § 33, wnoszą opłatę, przewidzianą za egzamin uzupełniający, wszystkie zaś inne, opłacają kwotę, wyznaczoną za egzamin pełny. W razie niestawienia się kandydatki na egzamin, albo odstąpienia bez usprawiedliwionych powodów (§ 48), jako też w razie niezdania którejkolwiek części egzaminu, taksa zwrotowi nie podlega.

Uzyskany tą drogą fundusz dzieli się na równe części między tych członków komisji i podkomisji, którzy egzaminowali, lub mieli egzaminować kandydatkę. Znaczy to, że pomimo niezdania przez kandydatkę którejkolwiek części egzaminu i niedopuszczenia jej do dalszego ciągu egzaminów, odpowiednia część taksy przypada na tych egzaminatorów, którzyby ją egzaminowali, gdyby egzamin dał wynik pomyślny. Natomiast egzaminatorowie z tych przedmiotów, z których kandydatka została od egzaminu zwolniona na podstawie §§ 24 i 33 nie pobierają honorarjum, przypadającego z taksy, wpłaconej przez daną kandydatkę. Przełożona tego seminarjum, w którem odbywa się egzamin, pobiera wynagrodzenie, przypadające z taks, wpłaconych przez wszystkie eksternistki. Przewodniczący komisji głównej wynagrodzenia za egzamin nie pobiera.

Termin wejścia w życie regulaminu.

§ 56. Niniejszy regulamin obowiązuje od dnia ogłoszenia [1]).

---

[1]) 16 grudnia 1929.

Załącznik 2.

.... SEMINARJUM OCHRONIARSKIE ....

.... w ....

Nr. ....

19............ r.

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA

....

urodzona dnia .... 1 .... r. w ....
(powiat .... województwo ....)
religji .... po ....

....

....

od r. szk. .... do końca r. szk. .... była uczennicą
.... Seminarjum Ochroniarskiego ....
w .... sprawowała się w ciągu ostatniego roku szkolnego .... zdawała egzamin końcowy po raz jako .... i otrzymała stopnie następujące:

z nauki religji . . . .
z przedmiotów pedagogicznych ....
z języka polskiego . . . .
z nauki o Polsce . . . .
z arytmetyki z geometrją . . ..
z przyrodoznawstwa . . . .
z rysunków . . . .
z robót ręcznych . . . .
ze śpiewu . . . .
z ćwiczeń cielesnych . . . .

....

....

Na tej podstawie Komisja Egzaminacyjna postanowiła wydać

....

niniejsze świadectwo ukończenia, uprawniające do pełnienia obowiązków wychowawczyni w ochronkach.

W .... dnia .... 19............ r.

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej: *Przełożona Seminarjum:*

Podpisy egzanatorów:

Skala oceny

Sprawowanie się:	bardzo dobrze	dobrze	odpowiednio	nieodpowiednio
Postępów naukowych:	bardzo dobry	dobry	dostateczny	niedostateczny

Załącznik 3.

Nr. ....

19 .... r.

ZAŚWIADCZENIE.

....

urodzona dnia .... 1 .... r. w ....

powiatu .... województwa ....

religji .... została dopuszczona po raz ....

do egzaminu końcowego przed komisją egzaminacyjną przy .... seminarjum ochroniarskiem ....

w .... jako eksternistka i egzamin ten złożyła z wynikiem ujemnym.

Na zasadzie § 47 regulaminu (egzaminu końcowego) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 16 grudnia 1929 r. Nr. 13, poz. 186) ....

....

może przystąpić do egzaminu powtórnego najwcześniej w miesiącu .... 19 .... r. (utraciła prawo do ponownego składania egzaminu).

W .... dnia .... 19 ...... r.

Przełożona Seminarjum:

Pieczęć

17.

Opłaty szkolne w państwowych szkołach, seminarjach i na kursach zawodowych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 30 listopada 1929 r. Nr. III. A. 7959/29.

Nr. III. 5758/29. Zmieniając tutejszy okólnik z dnia 2 sierpnia 1927 r., Nr. III. A. 6-3630/27/15/27 [1]) w sprawie opłat szkolnych zarządzam, aby opłaty wymienione w punktach III, IV, ustęp a) i V, oraz pozostała połowa opłat, wymienionych w punkcie IV, ustęp b), były użyte na wydatki połączone z badaniami psychotechnicznemi uczniów państwowych zawodowych zakładów naukowych i działalnością poradni zawodowych.

Wpływy z tych opłat winny dyrekcje wpłacać za pośrednictwem P. K. O. do Centralnej Kasy Państwowej na fundusz specjalny „taksa administracyjna szkół zawodowych“ do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Fundusz w ten sposób powstały będzie rozdzielony na podstawie propozycji P. P. Kuratorów, pomiędzy państwowe zakłady naukowe, których pracownie psychotechniczne i poradnie zawodowe będą wymagały poparcia finansowego. Sposób prowadzenia wpływów i wydatków z powyższych opłat szkolnych normują przepisy rachunkowo-kasowe, które zostaną wydane w najbliższym czasie.

Wykazane w zamknięciach dochodów budżetowych w dniu 1-go kwietnia 1929 r. salda nieuiszczonych należności na § 14, pozycje 1, 2 i 3, przenieść należy na § 8 i pokryć z wpływów pobieranych w bieżącym okresie budżetowym nadal na powyższy nieistniejący paragraf (§ 14, poz. 1, 2 i 3) taks wstępnych, egzaminacyjnych i taks za duplikaty świadectw.

Resztę wpływów z powyższego paragrafu należy przerachować na fundusz specjalny „taksa administracyjna szkół zawodowych“ do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Z p. Ministra: (—) *M. Jarniński,* Dyrektor Departamentu.

Organizacja szkół.

Szkolnictwo powszechne.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozp. z dnia 8 grudnia 1929 r. Nr. II. 30596/29 nadało publicznej 7-klasowej męskiej szkole powszechnej w Rymanowie nazwę: „Publiczna 7-klasowa Szkoła Męska w Rymanowie imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego“.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 376.

Konkursy.

Konkursy na posady kierowników publicznych szkół powszechnych

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bohorodczany	Bohorodczany Stare	5 kl.		—	pol.-r.	—	46056 m^2	Konkurs ponowny
1	Buczacz	Barysz	5 „	koed.	—	polski	4 ubik.	2335 m^2	
1	Brzeżany	Dryszczów	2 „	„	—	„	2 „	7300	
2	„	Litiatyn	2 „	„	—	„	3 „	729	
3	„	Płaucza Wielka	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	11900	
4	„	Potok	2 „	„	—	polski	—	11510	
5	„	Rohaczyn miasto	2 „	„	—	„	3 ubik.	11500	
6	„	Rohaczyn wieś	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	11500	
7	„	Słobódka	3 „	„	—	polski	3 „	11200	
8	„	Mieczyszczów	4 „	„	—	„	2 „	—	
9	„	Kuropatniki	4 „	„	—	„	3 „	11500	
10	„	Kozowa	7 „	„	—	„	3 „	4312	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz wydz. wzgl. z W. K. N. z grupy geogr. przyrodniczej
1	Brzozów	Hłudno	2 „	„	—	„	—	—	Konkurs ponowny
2	„	Dylągowa exp.	2 „	„	—	„	3 ubik.	—	„
3	„	Krzywe	2 „	„	—	„	3 „	—	„
4	„	Pawłokoma	2 „	„	—	ruski	3 „	—	„
5	„	Dylągowa gł.	2 „	„	—	polski	3 „	—	
6	„	Turzepole	2 „	„	—	„	3 „	—	
7	„	Wydrna	2 „	„	—	„	3 „	—	
8	„	Łubno	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
1	Dolina	Bełejów	2 „	„	—	ruski	—	—	„
1	Jaworów	Jaworów	7 „	„	Szewczenki	„	3 ubik.	—	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzam. wydziałowym wzgl. W.K.N.
1	Kołomyja	Kołomyja	7 „	męska	Kościuszki	polski	6 „	65 a 49 m^2	
2	„	Werbiąż Wyżny	2 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	2 mg 23 a 83 m^2	
1	Lwów	Lwów	7 „	męska	Staszica	polski	—	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Lubaczów	Lubaczów	7 kl.	żeńska	—	polski	—	—	
2	"	Horyniec	5 "	koed.	—	"	—	—	
1	Mościska	Buchowice	3 "	"	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
2	"	Dolhomościska	5 "	"	—	"	3 "	2 "	
3	"	Myślatycze	3 "	"	—	polski	—	—	
4	"	Pnikut	3 "	"	—	"	3 ubik.	—	
5	"	Strzelczyska	3 "	"	—	"	3 "	—	
6	"	Stojańce	4 "	"	—	"	3 "	—	
7	"	Wołczyszczowice	3 "	"	—	"	2 "	—	
1	Nadwórna	Hwozd	4 "	"	—	pol.-r.	3 "	—	
2	"	Osław Biały	3 "	"	—	"	3 "	—	Po raz 2-gi
1	**Rudki**	Burcze	2 "	"	—	"	3 "	—	
2	"	Czulowice	2 "	"	—	"	3 "	—	
3	"	Szołomienice	3 "	"	—	"	1 "	—	
4	"	Woszczańce	2 "	"	—	"	3 "	—	
1	**Sambor**	Sambor	7 "	męska	Kr. Jagiełły	polski	—	2 mg	Pierwszeństwo dla kandydatów z egz. wydz. lub wyż. kurs. naucz.
1	**Skole**	Skole	7 "	żeńska	—	"	2 ubik.	0·107 ha	"
1	**Śniatyn**	Bełełuja	2 "	koed.	—	pol.-r.	—	2 mg	
2	"	Dżurów	5 "	"	—	"	3 ubik.	2 "	Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem wydz. lub z W. K N.
3	"	Hańkowce	2 "	"	—	"	3 "	—	
4	"	Zadubrowce	2 "	"	—	"	—	—	
5	"	Załucze dolne	2 "	"	—	"	3 ubik.	2 mg	
1	**Stryj**	Dzieduszyce Wielkie	5 "	"	—	ruski	3 "	1 "	Konkurs po raz 2-gi Pierwszeństwo mają kandydaci z W.K.N.
1	Tarnopol	Tarnopol	7 "	żeńska	Mickiewicza	polski	4 "	—	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydział. lub W.K.N.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. ... szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z ... ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Tłumacz**	Bohorodyczyn	2 kl.	koed.	—	polski	—	gr. szk. $3/4$ mg gr. n. 4 mg	
2	„	Bukówna	2 „	„	—	pol.-r	—	1 mg	
3	„	Dołhe	2 „	„	—	„	4 ubikc.	$3/4$ „	
4	„	Głęboka	2 „	„	—	polski	3 „	1 „ T,S.L.	
5	„	Hostów	2 „	„	—	„	—	2 a $3/4$ mg	
6	„	Hostów	2 „	„	—	pol.-r.	5 ubik.	$2\frac{1}{2}$ mg	
7	„	Kutyska	2 „	„	—	„	4 „	800 sążni^2	
8	„	Lackie Szlacheckie	2 „	„	—	polski	T. Ś. L. 2 ubik.	$2\frac{1}{4}$ mg T.S.L.	
9	„	Markowce	2 „	„	—	pol.-r.	3 ubik.	$1/8$ mg	
10	„	Przybyłów	2 „	„	—	„	3 „	2 „	
11	„	Bortniki	4 „	„	—	„	4 „	1 „	
12	„	Jezierzany	4 „	„	—	polski	2 „	$1\frac{1}{2}$ „	
13	„	Czarnołożce	5 „	„	—	pol.-r.	4 „	3 „	Pierwszeństwo będą mieli kandydaci z egz. wydz., wzgl. W K.N.
14	„	Ottynja	7 „	męska	—	polski	—	gr. szk. 1420 s. gr. n. 6 mg	„
15	„	Ottynja	7 „	żeńska	—	„	—	6 mg	„
16	„	Roszniów	4 „	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	$3\frac{1}{2}$ „	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca marca 1930 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych w szkołach powszechnych.

W powiecie rzeszowskim:

Rada Szkolna Powiatowa w Rzeszowie poszukuje dla szkół 7-klasowych w Rzeszowie nauczycieli mężczyzn z wyższym kursem nauczycielskim dla przedmiotów z grupy:

fizyko-matematycznej, przyrodniczo-geograficznej, humanistycznej, śpiewu i wychowania fizycznego.

Reflektujący na powyższe posady winni w drodze urzędowej wnieść podania z dołączeniem dokumentów osobistych.

W powiecie doliniańskim:

Posada nauczyciela religji mojżeszowej w 6-kl. publicznej szkole powszechnej męskiej w Dolinie, z obowiązkiem udzielania nauki religji mojżeszowej w 7-kl. publicznej szkole powszechnej żeńskiej w Dolinie.

W powiecie r u d e c k i m:

Posada nauczyciela religji mojżeszowej dla dwu szkół 7-klasowych w Komarnie.

W powiecie s k o l s k i m:

Rada Szkolna Powiatowa w Skolem poszukuje dla szkół 7-kl. (męska i żeńska) w Skolem kwalifikowanego nauczyciela do nauki religji mojżeszowej. Udokumentowane podania o powyższą posadę należy wnosić w drodze służbowej.

Wolne posady nauczycieli w Państw. Szkole Handl. w Stanisławowie.

Nr. III. 5524/29. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości, iż w Państwowej Szkole Handlowej w Stanisławowie są wolne 2 posady a to:

1) nauczyciela przedmiotów handlowych (księgowość, korespondencja i arytmetyka handlowa) i

2) nauczyciela języka polskiego i historji.

O stanowiska te mogą ubiegać się kandydaci posiadający kwalifikacje określone rozporządzeniem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29 ex 1928, poz. 271) o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Do posad tych przywiązane jest uposażenie unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), oraz ustawą z 1 marca 1927 (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207).

Podania należycie udokumentowane należy wnosić do Kuratorjum O. S. Lw. za pośrednictwem Dyrekcji Państwowej Szkoły Handlowej w Stanisławowie w terminie cztero-tygodniowym od daty wyjścia niniejszego numeru Dziennika Urzędowego.

P. o. Naczelnika Wydziału: *Dr. K. Zagajewski,* wr.

Wolne posady nauczycielskie w szkole dla więźniów w Drohobyczu.

L. I. 44801/29. W szkole dla więźniów więzienia karnego w Drohobyczu wakują dwie posady nauczycieli, mężczyzn a to z uposażeniem IX. st. sł. etatowa i z uposażeniem X. st. sł. kontraktowa.

Dla nauczycieli mogą być przy więzieniu przydzielone mieszkania za opłatą.

Od kandydatów wymagane jest obywatelstwo i narodowość polska, wiek do lat 40, uregulowany stosunek do powinności wojskowej, nieskazitelna przeszłość, kilkuletnia praktyka w zawodzie nauczycielskim i kwalifikacje wymagane dla nauczycieli szkół powszechnych,

Ogłoszenia.

Konkurs krajoznawczy dla czasopism młodzieży.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej z okazji dziesięciolecia miesięcznika krajoznawczego „Orli Lot“ ogłasza konkurs dla czasopism wydawanych przez młodzież szkolną .

W konkursie mogą brać udział te czasopisma młodzieży, które jeden lub więcej zeszytów wypełnią w całości lub częściowo materjałami krajoznawczemi, zebranemi przez młodzież na podstawie osobistych obserwacyj (Przykład znaleźć można w „Orlim Locie“, który po 40 gr za zeszyt wysyła Księgarnia „Orbis“, Kraków, Barska 41).

Termin trwania konkursu do 30 listopada 1930 r.

Nagrody od 50 do 200 zł zostaną wypłacone z funduszów udzielonych przez Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. oraz przez Oddziały Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Adres do nadsyłania prac konkursowych: prof. Leopold Węgrzynowicz, Kraków, ul. Krowoderska 74, II.

Komisje kwalifikacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 21 grudnia 1929 r. Nr. I. 32129/29.

W związku z dalszemi zmianami organizacyjno-personalnemi, jakie zaszły w bieżącym roku szkolnym, zmieniam rozporządzenie z dnia 27 czerwca b. r. Nr. I.-18786/29 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 346) w następującym kierunku:

1) Miasto Lwów, należące dotąd do rejonu IV-ej komisji, włącza się do komisji I-ej, powiat Przemyślany z III-ej do II-ej, Żydaczów z II-ej do IV-ej a Kolbuszowę z I-ej do V-ej.

2) W związku z tem zachodzą następujące zmiany w składzie komisyj:

a) W skład komisji I-ej przechodzą z IV-ej następujący członkowie: pp. Stanisław Dworski, inspektor szkolny, Marjan Jaworski, Sa Barbara Żulińska i Aleksandra Gustowiczówna.

Z uwagi na wejście p. Jaworskiego traci mandat delegat p. Jan Wisłocki, kierownik szkoły w Chyrowie, powiat Stary Sambor.

b) W skład komisji II-ej wchodzi z III-ej p. Franciszek Jezuit, wobec czego traci mandat p. Michał Panasiuk, kierownik szkoły w Krystynopolu.

Do tejże komisji II-ej powołuje się dodatkowo p. Eugenjusza Mandyczewskiego, inspektora szkolnego w Kamionce Strumiłowej.

c) W związku z przejściem powiatu Przemyślany i p. Franciszka Jezuita do komisji II-ej wprowadza się do komisji III-ej jako delegata p. Jana Andruszewskiego, kierownika szkoły w Krasnem (powiat Złoczów).

d) Przewodniczącym komisji IV-ej zostaje wizytator p. Czesław Zając, w miejsce p. Stefana Dańcewicza.

Z komisji tej przechodzą do I-ej, jak pod a), pp. Stanisław Dworski, inspektor szkolny, p. Marjan Jaworski, Sa Barbara Żulińska i Aleksandra Gustowiczówna.

Nowym członkiem tej komisji zostaje mianowana p. Eleonora Gadzińska, kierowniczka szkoły w Stanisławowie.

e) Skład komisji V-ej pozostaje bez zmiany.

Osoby z pośród nauczycielstwa, które przeszły do innej komisji lub utraciły swe dotychczasowe mandaty, winny być o tem zawiadomione przez pp. inspektorów szkolnych danych powiatów.

Okres fungowania powyższych pięciu komisyj skończy się dnia 30 czerwca 1930 r.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ig. Pytlakowski*, wr.

Signa świadectw i druków.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 66, z 1929 r.

A. Świadectwa szkolne.

I. Szkoły powszechne.

P. 1-a. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski szkoły 6—7 kl.

P. 2-a. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. 3-a. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski szkoły 1 i 2 kl.

P. 1. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski szkoły 6—7 kl.

P. 2. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. 3. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski szkoły 1 i 2 kl.

P. R. 1. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-ruski szkoły 6—7 kl.

P. R. 2. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-ruski szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. R. 3. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-ruski szkoły 1 i 2 kl.

P. N. 1. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-niemiecki szkoły 6—7 kl.

P. N. 2. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-niemiecki szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. N. 3. — Świadectwo szkolne (roczne i półr.) tekst polsko-niemiecki szkoły 1 i 2 kl.

P. 4. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 6—7 kl.

P. 5. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. 6. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 2 kl.

P. 7. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 1 kl.

P. R. 4. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-ruski, szkoły 6—7 kl.

P. R. 5. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski, szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. R. 6. Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-ruski, szkoły 2 kl.

P. R. 7. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-ruski, szkoły 1 kl.

P. N. 4. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki, szkoły 6—7 kl.

P. N. 5. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki szkoły 3, 4 i 5 kl.

P. N. 6. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki. szkoły 2 kl.

P. N. 7. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polsko-niemiecki, szkoły 1 kl.

P. 8. — Świadectwo egzaminu nadzwycz. (pełnego) tekst polski.

P. 9. — Świadectwo egzaminu nadzwycz. (uzupełniającego) tekst polski.

II. Szkoły ćwiczeń.

C. P. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski.

C. 1. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski.

C. 2. — Świadectwo ukończenia szkoły, tekst polski.

III. Zakłady kształcenia nauczycieli szkół powszechnych.

S. P. — Świadectwo szkolne (półroczne) tekst polski.

S. 1. — Świadectwo szkolne (roczne) tekst polski.

S. O. — Świadectwo odejścia, tekst polski.

S. D. U. — Dyplom na nauczyciela szkół powszechnych, tekst polski. Odpis.

S. II. A. — Świadectwo dojrzałości, tekst polsko-ruski. Odpis.

D. U. — Dyplom na nauczyciela szkół powsz., tekst polski. Odpis.

W. K. N. Deklaracja. — Deklaracja (w sprawie przyjęcia), tekst polski.

W. K. N. Zaświadczenie przyjęcia. — Zaświadczenie (przyjęcia), tekst polski.

W. K. N. Egz. uzupełniający. — Świadectwo (egzaminu uzupełn.), tekst polski.

W. K. N. Świadectwa dla płatnie urlopowanych. — Świadectwo (dla płatnie urlopowanych), tekst polski.

W. K. N. Świadectwa dla bezpłatnie urlopowanych. — Świadectwo (dla bezpłatnie urlopowanych), tekst polski.

W. K. N. Świadectwa dla eksternów. — Świadectwo (dla eksternów), tekst polski.

W. K. N. Zaświadczenie tymczasowe. — Zaświadczenie tymczasowe o zgłoszeniu się do częściowego egzaminu, tekst polski.

W. K. N. Protokół. — Protokół egzaminu, tekst polski.

IV. Gimnazja.

G. P. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polski.

G. P. R. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polsko-ruski.

G. 13. C. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polsko-niemiecki.

G. R. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polski.

G. R. P. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polsko-ruski.

G. 13. D. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polsko-niemiecki.

G. O. — Świadectwo odejścia, tekst polski.

G. 1. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny, typu matemat. przyrodn., tekst polski.

G. 2. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony, typu matemat. przyrodn., tekst polski.

G. 3. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów, typu matemat. przyrodn., tekst polski.

G. 4. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny, typu humanist., tekst polski.

G. 5. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony, typu humanist., tekst polski.

G. 6. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów, typu humanist., tekst polski.

G. 7. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny nowego typu klasycz., tekst polski.

G. 8. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony typu klasycznego, tekst polski.

G. 9. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów typu klasycznego, tekst polski.

G. 10. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny dawnego typu klasycznego, tekst polski.

G. 11. — Świadectwo dojrzałości, egzamin rozszerzony dawnego typu klasycznego, tekst polski.

G. 12. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów dawnego typu klasycznego, tekst polski.

G. 14. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu humanistycznego z językiem niepolskim, tekst polski.

G. 17. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternów typu matematyczno-przyrodniczego i humanistycznego z językiem niepolskim, tekst polski.

G. 18. — Świadectwo dojrzałości, egzamin dla eksternistów typu dawnego i nowego klasycznego z językiem niepolskim, tekst polski.

G. 20. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny, typu matematyczno-przyrodniczego (korpus kadetów), tekst polski.

G. 14. A. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu humanistycznego, tekst polsko-ruski.

G. 16. A. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu dawnego klasycznego, tekst polsko-ruski.

G. 13. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony, typu matematyczno-przyrodniczego, tekst polsko-niemiecki.

G. 14. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu humanistycznego, tekst polsko-niemiecki.

G. 15. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny nowego typu klasycznego, tekst polsko-niemiecki.

G. 16. B. — Świadectwo dojrzałości, egzamin zwyczajny i rozszerzony typu dawnego klasycznego, tekst polsko-niemiecki.

G. 19. — Świadectwo dojrzałości, egzamin uzupełniający, tekst polski.

V. Państwowe prawosławne seminarja duchowne.

D. P. — Świadectwo szkolne (półroczne), tekst polski.

P. P. S. D. — Świadectwo szkolne (roczne), tekst polski.

D. O. — Świadectwo odejścia, tekst polski.

S. III. — Świadectwo dojrzałości, tekst polski. Odpisy.

VI. Liceum.

L. — Świadectwo licealne (egzamin końcowy), tekst polski.

VII. Szkoły Zawodowe.

A. Szkoły dokształcające.

P. D. Z. U. 1. — Świadectwo ukończenia publ. szkoły, tekst polski.
P. D. Z. U. 2. — Świadectwo ukończenia publ. szkoły, niezaliczonej przez prawo przemysłowe do rzemiosł, tekst polski.
D. Z. U. 1. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoły, korzystającej z pełnych uprawnień szkół publ., tekst polski.
D. Z. U. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoły, korzystającej z pełnych uprawnień szkół publ. dla zawodów, niezaliczonych przez prawo przemysłowe do rzemiosł, tekst polski.
P. D. Z. W. 1. — Wykaz postępów publ. szkoły, tekst polski.
D. U. Z. 1. — Dowód uczęszczania do publicznej szkoły, tekst polski.
D. U. Z. 2. — Dowód uczęszczania do prywatnej szkoły, tekst

B. Szkoły rzemieślniczo-przemysłowe.

Z. R. P. U. 1. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły, tekst polski
Z. R. P. U. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoły, tekst polski polski.
Z. R. P. W. 1. — Wykaz postępów państw. szkoły, tekst polski
Z. R. P. W. 2. — Wykaz postępów pryw. szkoły, tekst. polski.

C. Szkoły handlowe.

U. H. 1. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły handlowej, tekst polski.
U. L. H. 1. — Świadectwo ukończenia państw. liceum handlowego, tekst polski.
U. H. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej szkoly handlowej, tekst polski.
U. L. H. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnego liceum handlowego, tekst polski.
U. P. K. — Świadectwo ukończenia prywatnej 1-no rocznej szkoły przysposobienia kupieckiego, tekst polski.
W. H. 1. — Wykaz postępów państw. szkoły handlowej, tekst polski.
W. L. H. 1. — Wykaz postępów państw. liceum handlowego, tekst polski.
W. L. H. — Wykaz postępów prywatnej szkoły i liceum handlowego, tekst polski.
W. P. K. — Wykaz postępów prywatnej 1-no rocznej szkoły przysposobienia kupieckiego, tekst polski.

D. Kursy i szkoły zawodowe żeńskie.

U. Śr. Z. P. Ż. 1. — Świadectwo ukończenia państw. średniej szkoły zawodowej lub przemysł., tekst polski.
U. Śr. P. H. ŻH. 1. — Świadectwo ukończenia państw. średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.
U. Śr. P. H. ŻP. 1. — Świadectwo ukończenia państw średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysł., tekst polski.

U. Niż. Z. P. Ż. 1. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły niższej zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

U. K. Z. Ż. let. 1. — Świadectwo ukończenia państw. kursów zawodowych 2—3 letnich, tekst polski.

U. K. Z. Ż. mies. 1. — Świadectwo ukończenia państw. kursów zawodowych miesięcznych, tekst polski.

U. Śr. Z. P. Ż. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej średniej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

U. Śr. P. H. Ż. H. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

U. Śr. P. H. Ż. P. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysłowy, tekst polski.

U. Niż. Z. P. Ż. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnej niższej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

U. K. Z. Ż. let. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnych kursów zawodowych 2—3 letnich, tekst polski.

U. K. Z. Ż. mies. 2. — Świadectwo ukończenia prywatnych kursów zawodowych miesięcznych, tekst polski.

W. Śr. Z. P. Ż. 1. — Wykaz postępów państw. średniej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. H. 1. — Wykaz postępów państw. średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. P. 1. — Wykaz postępów państw. średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysłowy, tekst polski.

W. Niż. Z. P. Ż. 1. — Wykaz postępów państw. niższej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W. K. Z. Ż. let. 1. — Wykaz postępów państw. kursów zawodowych 2—3 letnich, tekst polski.

W. Śr. Z. P. Ż. 2. — Wykaz postępów prywatnej średniej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. H. 2. — Wykaz postępów prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział handlowy, tekst polski.

W. Śr. P. H. Ż. P. 2. — Wykaz postępów prywatnej średniej szkoły przemysłowo-handlowej, dział przemysłowy, tekst polski.

W. Niż. Z. P. Ż. P. 2. — Wykaz postępów prywatnej niższej szkoły zawodowej lub przemysłowej, tekst polski.

W .K. Z. Ż. let. 2. — Wykaz postępów prywatnych kursów zawodowych żeńskich 2—3 letnich, tekst polski.

K. Seminarja zawodowe żeńskie.

U. S. Z. Ż. H. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. haftu w Krakowie, tekst polski.

U. S. Z. Ż. K. — Świadectwo ukończenia państw. szkoły zawod. żeńsk. oddział semin. naucz. krawiec. w Krakowie, tekst polski.

U. S. Z. Ż. G. — Świadectwo ukończenia państw .szkoły zawod. żeńsk. odddział semin. gosp. domow. w Krakowie, tekst polski.

U. S. R. 1. — Świadectwo końcowe państw. sem. nauczycielek rzemiosł, tekst polski.

U. S. G. 1. — Świadectwo końcowe państw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

U. S. G. 2. — Świadectwo końcowe pryw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

W. S. R. 1. — Wykaz postępów państw. semin. nauczycielek rzemiosł, tekst polski.

W. S. G. 1. — Wykaz postępów państw. semin. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

W. S. Z. Ż. H. K. — Wykaz postępów państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział semin. haftu lub krawiectwa w Krakowie, tekst polski.

W. S. Z. Ż. G. — Wykaz postępów państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. gospodarczego w Krakowie, tekst polski.

W. S. G. 2. — Wykaz postępów pryw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

N. S. R. — Świadectwo nauczycielskie państw. sem. nauczycielek rzemiosł, tekst polski.

N. S. G. — Świadectwo nauczycielskie państw. sem. nauczycielek gospodarstwa, tekst polski.

N. S. Z. Ż. H. — Świadectwo nauczycielskie państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. haftu w Krakowie, tekst polski.

N. S. Z. Ż. G. — Świadectwo nauczycielskie państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. gospod. domow. w Krakowie, tekst polski.

N. S. Z. Ż. K. — Świadectwo nauczycielskie państw. szkoły zawod. żeńskiej, oddział sem. naucz. krawiec. w Krakowie, tekst polski.

VIII. *Konserwatorja muzyczne.*

Końc. K. M. w W-wie. — Świadectwo z egzaminu końcowego z muzyki, śpiewów, odbywanego a) przed państw. kom. egzam. przy Konserwatorjum Muzycznem w Warszawie, tekst polski.

Końc. K. M. w Pozn. — Świadectwo z egzaminu b) przed państw. kom. egzam. przy Konserwatorjum Muzycznem w Poznaniu, tekst polski.

Końc. K. M. we Lwow. — c) przed państw. kom. egzam. przy Konserwatorjum Pol. Tow. Muzycznego we Lwowie, tekst polski.

IX. *Kursy przy Konserwatorjum Muzycznem.*

K. I. — Świadectwo roczne, tekst polski. Odpis.

K. II. — Świadectwo końcowe, tekst polski. Odpisy.

X. *Szkoły wyższe.*

F. 1. — Świadectwo o złożeniu egzaminu częściowego na stopień magistra filozofji, tekst polski.

F. 2. — Dyplom magistra filozofji, tekst polski.

XI. *Dyplomy.*

N. — Dyplom nauczyciela szkół średnich, tekst polski. Odpis.

D. M. — Dyplom egzam. uproszczonego na nauczyciela religji mojżeszowej, tekst polski. Odpis.

S. P. P. — Świadectwo praktycznego egzaminu na nauczycieli publ. szkół powszechnych, tekst polski.

Z. P. P. — Zaświadczenie praktycznego egzaminu na nauczycieli publ. szkół powsz., tekst polski.

P. P. I. — Protokół prakt. egzaminu na nauczycieli publ. szkół powsz. tekst polski.

Sprawozdanie statystyczne, tekst polski.

B. Druki Szkolne.

I. Zakłady kształcenia nauczycieli. (Seminarja nauczycielskie, kursy nauczycielskie).

S. tecz. — Teczka dla kandydata na kurs wraz z prośbą o przyjęcie i świadectwem lekarskiem, tekst polski.

S. ks. ew. — Księga ewidencyjna uczniów, tekst polski.

S. kat. okr. — Katalog okresowy, tekst polski.

S. kat. gł. — Katalog główny, tekst polski.

S. ks. styp. — Księga stypendjów, tekst polski.

S. prot. dojrz. — Protokół egzaminu dojrzałości, tekst polski.

S. prot. dojrz. ekst. — Protokół egzaminu dojrzałości dla eksternów, tekst polski.

S. zaśw. — Zaświadczenie dla eksternów o egzaminie z wynikiem ujemnym, tekst polski.

S. dz. lekc. — Dziennik lekcyjny, tekst polski.

S. dzien. pod. — Dziennik podawczy, dla dyrekcji seminarjum, tekst polski.

II. Gimnazja.

A. Gimnazja.

G. teczka. — Teczka kandydata z prośbą o przyjęcie i świadectwem lekarskiem do klasy . . . . .

G. teczka 1. — Teczka dla kandydata do kl. I.

G. ks. ew. — Księga ewidencyjna uczniów.

G. kat. okr. — Katalog okresowy.

G. kat. gł. — Katalog główny.

G. prot. dojrz. — Protokół egzaminu dojrzałości.

G. prot. dojrz. ekst. — Protokół egzaminu dojrzałości dla eksternów.

G. dzien. lekc. — Dziennik lekcyjny.

G. dzien. pod. — Dziennik podawczy dla dyrekcji gimnazjum.

B. Państwowe prawosławne seminarja duchowne.

D. kat. okr. — Katalog okresowy.

D. kat. gł. — Katalog główny.

C. Druki urzędowe.

Wykaz stanu sł. urzęd. — Wykaz stanu służby dla urzędników.

Wyk. kwal. urzęd. — Wykaz kwalifikacyjny dla urzędników.

Wyk. st. sł. naucz. — Wykaz stanu służby dla nauczycieli.

Wyk. kwal. naucz. — Wykaz kwalifikacyjny dla nauczycieli.

UWAGA: Wszystkie świadectwa dojrzałości, dyplomy magisterskie (F. 1, F. 2) ,dyplomy egzaminów nadzwyczajnych z religji mojżeszowej (D. M.), oraz świadectwa końcowe w konserwatorjach muzycznych (Końc: K. M. we Lwowie, Poznaniu i Warszawie) zainteresowane uczelnie mogą zamawiać wyłącznie w Drukarni Państwowej w Warszawie; wszystkie inne świadectwa i druki należy zamawiać w księgarniach, których spis podany został do wiadomości okólnikiem z dnia 6 lutego 1929 r. Nr. I. Prez. 511/29, ogłoszonym w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 28 lutego 1929 r. Nr. 3 (210), poz. 33[1]).

Druki, wymienione w dziale XI „Dyplomy" będą każdorazowo drukowane w Drukarni Państwowej w Warszawie na specjalne zamówienia komisyj egzaminacyjnych. (Nr. I. Prez. 2129/29).

Zwinięcie Państwowej Szkoły Rzemiosł w Drohowyżu.

Zarządzeniem P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. III. 2536/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 124) została zwinięta Państwowa Szkoła Rzemiosł w Drohowyżu.

Przeniesienie Państwowej Szkoły Tkackiej w Glinianach.

Zarządzeniem P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. III. T. 4459/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 126) Państwowa Szkoła Tkacka w Glinianach została przeniesiona do Stryja.

Granice gmin.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 602, wyłączono gminy wiejskie: Batiatycze, Różanka, Konstantynówka i Zubowmosty z powiatu żółkiewskiego, w województwie lwowskiem i włączono je do powiatu kamioneckiego w województwie tarnopolskiem.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 listopada 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 652, zniesiono z dniem 1 kwietnia 1930 r. gminę wiejską Baranówka, w powiecie łańcuckim, województwie lwowskiem, a terytorjum jej włączono do gminy wiejskiej Jelna w tymże powiecie i województwie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 655, wyłączono z dniem 1 kwietnia 1930 r. z powiatu jaworowskiego, w województwie lwowskiem, gminy wiejskie Tuczapy oraz Zbadyń-Kutenberg i włączono je do powiatu Gródek Jagielloński w tymże województwie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 grudnia 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 656, przyłączono z dniem 1 kwietnia 1930 r. gminy wiejskie Czortków Stary i Wygnanka w powiecie czortkowskim, województwie tarnopolskiem, do gminy miejskiej Czortków w tymże powiecie i województwie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 171.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 listopada 1929 r. Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 675, z parcel, wyłączonych z gminy wiejskiej Bonów i Porudno, w powiecie jaworowskim, województwie lwowskiem, utworzono gminę wiejską pod nazwą „Szutowa“ w tym samym powiecie.

Zakłady naukowe i egzaminy szkolne, wystarczające do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej.

W Dz. U. R. P. Nr. 88 z 1929 r., poz. 663, zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r., podające zakłady naukowe, których ukończenie uprawnia do zajmowania stanowiska urzędniczego we wszystkich trzech kategorjach urzędników w rozumieniu art. 11 ustawy o państwowej służbie cywilnej z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164). W szczególności § 1 wymienia zakłady wyższe, § 2 i 3 zakłady średnie, których ukończenie uprawnia do zajmowania stanowiska urzędniczego II kategorji, § 7 określa, jaki stopień wykształcenia jest wymagany do uzyskania stanowiska III kategorji w państwowej służbie cywilnej, §§ 4, 5, 6 podają jakie są wymagane świadectwa przy wykształceniu wyższem i średniem.

Nowe bilety bankowe.

50-złotowe.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 17 października 1929 r. (Min. W. R. i O. P. z dnia 28 października 1929 r. Nr. I. R. 12521/29).

Począwszy od 21 października 1929 r. Bank Polski puszcza w obieg bilety bankowe 50-złotowe, opatrzone podpisem Prezesa Banku Polskiego, D-ra Władysława Wróblewskiego, oraz datą 1 września 1929 r.

Poza temi szczegółami nowe bilety nie różnią się niczem od znajdujących się obecnie w obiegu.

20-złotowe.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 26 listopada 1929 r. (Min. W. R. i O. P. z dnia 3 grudnia 1929 r. Nr. I. R. 14165/29).

Nr. O. 2804/29. Począwszy od 30 listopada 1929 r. Bank Polski puszcza w obieg bilety bankowe 20-złotowe, opatrzone podpisem Prezesa Banku Polskiego, D-ra Władysława Wróblewskiego, oraz datą 1 września 1929 r.

Poza temi szczegółami nowe bilety nie różnią się niczem od znajdujących się obecnie w obiegu.

Fałszywe banknoty.

50-ciodolarowe.

Pismo Min. Skarbu z dnia 6 listopada 1929 r. L. D. III. 1816/2. (Min. W. R. i O. P. z dnia 27 listopada 1929 r. Nr. I. R. 13758 29).

Nr. O. 2719/29. Z uwagi na treść okólnika tut. z dnia 10 września 1927 r. L. D. O. P. 5284/III [1]) w sprawie przyjmowania przez władze i urzędy

[1]) Dz. Urz. Kur. O. Lw. z 1927 r., str. 493.

państwowe wadjów i kaucyj Ministerstwo Skarbu oznajmia, celem wydania dalszych zarządzeń, iż ukazały się w obiegu banknoty 50-cio dolarowe Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej z wybitnemi cechami, wskazującemi na ich fałszerskie pochodzenie.

Banknoty te w wykonaniu graficznem są bardzo zbliżone do banknotów niewątpliwie autentycznych. Rysunki ornamentacyjne jednak odznaczają się brakiem precyzyjności w wykonaniu, zawierają linje grubsze i nie są tak wyraziste jak w banknotach autentycznych. Ponadto rozlanie się konturów linji jest dokładnie widoczne w znacznem powiększeniu.

Najważniejszą cechą, odróżniającą banknoty te od banknotów niewątpliwie autentycznych, jest odmienny papier, który nie posiada w swej masie nitek jedwabnych, jakie są w papierze banknotów autentycznych. Cecha ta jednak może ujść uwadze, gdyż banknoty te posiadają po obu stronach rzuciki kolorowe, imitujące nitki jedwabiu papieru autentyków.

Falsyfikaty powyższe wykonane są tak precezyjnie i do tego stopnia udatnie naśladują banknoty autentyczne, że zachodzi poważna obawa, iż falsyfikaty takie mogą być nierozpoznawane i przyjmowane nawet przez kasjerów banków i kas rządowych.

20-złotowego.

Zawiadomienie Banku Polskiego z 29 listopada 1929 r.
(Min. W. R. i O. P. z dnia 9. XII. 1929 r. Nr. I. R. 14367/29.

L. O. 61/29. W ostatnich dniach zatrzymano falsyfikat biletu bankowego 20 złotowego z datą 1 marca 1926 r.

Typ III. Falsyfikat ten wykonano na papierze zwyczajnym, szarym, gładkim, podczas gdy bilety autentyczne drukowane są na papierze rypsowanym. Kolory farb ciemniejsze, brudne. Znak wodny z podobizną króla Kazimierza Wielkiego, liczbą „20“ i skrótem „Zł“, wykonano zapomocą nadruku farbą białą na marginesie przedniej strony, wskutek czego jest on niewidoczny na odwrotnej stronie biletu.

Siatka, mająca imitować rypsowany papier, wykonana jest również zapomocą farby białej, lecz tylko na przedniej stronie biletu. Rysunki, zwłaszcza w drobnych szczegółach, są zamazane, fragmenty zaś rysunków stylizowanych kwiatów i ptaków nie wykazują wyrazistości cieniowania, jak na biletach autentycznych.

Napisy i podpisy mają kontury zamazane.

Cyfry w numeracji, nierówno rozstawione, wykonane są farbą ciemniejszą.

Falsyfikat jest naogół dosyć udatny i na pierwszy rzut oka trudny do rozpoznania.

Korespondencyjny kurs teatralny dla kierowników i reżyserów teatrów ludowych.

Związek Teatrów Ludowych w Warszawie zorganizował 8-mio miesięczny kurs korespodencyjny dla kierowników i reżyserów teatrów ludowych.

Kurs ten ze zrozumiałych przyczyn wzbudził u miłośników sceny wielkie zainteresowanie. Program kursu obejmuje wszelkie przedmioty

z zakresu teatrologji. Wykłady prowadzone przez wybitnych znawców literackich i artystycznych dają bogaty materjał teoretyczny i praktyczny.

Każdy, komu dobro sceny ludowej leży na sercu, a przedewszystkiem wszyscy kierownicy i reżyserzy teatrów amatorskich powinni skorzystać z wymienionego kursu.

Opłata za wykłady wynosi miesięcznie 6 zł.

Informacje i zapisy przyjmuje Związek Teartów Ludowych w Warszawie, ul. Tamka 1. Tel. 238-58. P. K. O. 3464.

Książki, Czasopisma.

Prace J. Siemieńskiego.

Nr. O. 2676/29. Na skutek pisma Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 20 listopada 1929 r. Nr. P. VII. 2330/29 Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na prace J. Siemieńskiego: 1) Dyplomacja dawnej Polski (cena 6 zł), 2) Rachunki dawnej Rzeczypospolitej (cena 15 zł) z tem, że wydawnictwa te nadają się do bibljotek szkolnych dla celów naukowych.

Parametr.

Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości, że księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 22, przystąpiła do wydawania czasopisma Parametr, poświęconego nauczaniu matematyki. Czasopismo omawiać będzie sprawy, związane z nauczaniem matematyki w szkołach powszechnych i średnich ogólnokształcących oraz w zakładach kształcenia nauczycieli i w szkołach zawodowych; znajdzie się w niem też dział dla starszej młodzieży szkolnej. Czasopismo ukazywać się będzie 10 razy do roku w objętości po 40 stron pod redakcją p. A. M. Rusieckiego, instruktora matematyki w Wydziale Kształcenia Nauczycieli Ministerstwa W. R. i O. P.

Prenumerata półroczna (za 5 zeszytów) wynosi zł 8, prenumerata roczna (za 10 zeszytów) zł 15. Prenumeratę przyjmują większe księgarnie, lub też wpłacać ją można na konto czekowe w Pocztowej Kasie Oszczędności — P. K. O. Poznań 200.032 — właściciel konta „Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha“.

Ziemia.

Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na ilustrowany dwutygodnik krajoznawczy p. t. „Ziemia“. Treścią tego wydawnictwa jest krzewienie umiłowania ziemi ojczystej, omawia metody i drogi pracy krajoznawczej, podaje opisy krajobrazów, bogactw naturalnych, miast, miasteczek, wsi, informuje o pracach, mających na celu poznanie kraju, propaguje ochronę przyrody i zabytków, zamieszcza wskazówki turystyczne, prowadzi stałą kronikę krajoznawczą, turystyczną, konserwatorską i muzealną, rozpatruje literaturę krajoznawczą i turystyczną. Wydawnictwo zdobią liczne ilustracje. Prenumerata wynosi kwartalnie zł 7.50, rocznie zł 29.00. Warszawa. Karowa 31. Tel. 42-50. konto P. K. O. 2222.

Zapiski statystyczne.

Egzamina kwalifikacyjne odbyły się przed 9 komisjami w następujacych miejscowościach: Czortkowie, Kołomyi, Lwowie, Przemyślu, Rzeszowie, Samborze, Sokalu, Stanisławowie i Tarnopolu.

Dopuszczono do egzaminu kwalifikacyjnego ogółem 473 nauczycieli z tej liczby 135 mężczyzn i 348 kobiet.

Otrzymało patent kwalifikacyjny 80 mężczyzn i 250 kobiet, razem 330 nauczycieli (lek) t. j. 69·54% ogółu dopuszczonych do egzaminu kwalifik.

Reprobowano 51 osób (10·78% ogółu dopuszczonych) z tej liczby 20 mężczyzn i 31 kobiet

Odstąpiło od egzaminu 93 osób (19·44% ogółu dopuszczonych), z tej liczby 30 mężczyzn i 63 kobiet.

Imienny wykaz nauczycieli szkół powszechnych, którzy otrzymali patent kwalifikacyjny w roku szkolnym 1928/29.

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
1	Acedańska Stanisława	Złoczow	$^{17}/_{11}$	1	r. k.	Lwów	
2	Andruszczyszyn Piotr	Gródek Jagielloński	$^{17}/_{11}$	1	„	,,	
3	Andryasiewicz Wiesława	Kosów	$^{4}/_{3}$	15	„	Kołomyja	
4	Antelakówna Leokadja	Jarosław	$^{5}/_{2}$	18	„	Przemyśl	
5	Antoszewska Józefa	Tłumacz	$^{8}/_{6}$	1	„	Stanisławów	
6	Apostoł Joanna	Horodenka	$^{25}/_{10}$	1	„	Kołomyja	
7	Babiak Stanisława	Zborów	$^{10}/_{6}$	1	„	Tarnopol	
8	Babiński Józef	Jarosław	$^{8}/_{6}$	32	g. k.	Przemyśl	
9	Baranik Tekla	Żydaczów	$^{15}/_{3}$	14	„	Sokal	
10	Bardziński Józef	Brzeżany	$^{9}/_{3}$	1	r. k.	Lwów	
11	Batiuk Jan	Brody	$^{9}/_{3}$	1	g. k.	Sokal	
12	Becker Kazimierz	Rudki	$^{13}/_{3}$	1	r. k.	Sambor	
13	Bereźnicka Antonina	Sambor	$^{14}/_{3}$	11	g. k.	Sokal	
14	Boraczek Bazyli	Dolina	$^{8}/_{4}$	1	„	Tarnopol	
15	Borczowska Wacława	Kielce	$^{15}/_{3}$	2	r. k.	Stanisławów	
16	Bojdunyk Marja	Dolina	$^{16}/_{11}$	39	g. k.	,,	
17	Borodziejówna Karolina	Przemyślany	$^{9}/_{3}$	4	r. k.	Lwów	
18	Brzezicka Janina	Sokal	$^{9}/_{3}$	2	„	Sokal	
19	Brzostowiczowa Wanda	Przemyśl	$^{10}/_{6}$	4	„	Tarnopol	
20	Buczek Jan	Dobromil	$^{7}/_{6}$	34	„	Przemyśl	
21	Buczyńska Marja	Czortków	$^{10}/_{6}$	6	„	Tarnopol	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
22	Bukatko Bazyli	Dolina	9/3	10	g. k.	Lwów	
23	Buńkowska Kazimiera	Przeworsk	10/6	35	r. k.	Przemyśl	
24	Bylina Hieronim	Śniatyn	25/10	1	„	Kołomyja	
25	Capiowa Jadwiga	Tłumacz	1/3	11	„	,,	
26	Celiński Kazimierz	Borszczów	25/2	1	„	Czortków	
27	Chabinówna Zofja	Zborów	10/6	8	„	Tarnopol	
28	Chorostkowska Anna	Borszczów	10/6	10	„	,,	
29	Chotyniecka Aleksandra	Przemyśl	8/6	38	„	Przemyśl	
30	Chmielewska Marja	Dobromil	8/6	36	„	,,	
31	Chomyszyn Jarosława	eksternistka	20/11	2	g. k.	Sambor	
32	Chyba Czesław	Lwów	9/3	7	r. k.	Lwów	
33	Ciastoń Piotr	Zbaraż	/11	3	„	Tarnopol	
34	Cieślak Roman	Tarnopol	10/6	9	„	,,	
35	Czarnotówna Helena	Kałusz	8/3	3	„	Stanisławów	
36	Czerska Wiktorja	Tłumacz	25/10	2	„	Kołomyja	
37	Czerwińska Helena	Stanisławów	13/3	4	„	Stanisławów	
38	Daniłówna Stefanja	Buczacz	2/3	2	„	Tarnopol	
39	Daverio Elżbieta	Czortków	26/2	4	„	Czortków	
40	Decker Tadeusz	Sokal	9/3	2	„	Sokal	
41	Dębska Jadwiga	Czortków	/3	3	„	Tarnopol	
42	Demczukówna Urszula	Jarosław	19/2	19	„	Przemyśl	
43	Dernesowa Franciszka	Horodenka	25/10	3	„	Kołomyja	
44	Domazarówna Marja	Gródek Jagielloński	17/11	4	„	Lwów	
45	Dorożyńska Anna	Sokal	11/3	3	„	Sokal	
46	Drohomirecka Marja	Horodenka	26/10	4		Kołomyja	
47	Dubowycka Marja	Tłumacz	7/3	5	g. k.	Stanisławów	
48	Dubrawska Walentyna	Sokal	11/3	5	r. k.	Sokal	
49	Dubrawski Aleksander	Brzeżany	17/11	2	„	Lwów	
50	Dudekówna Władysława	Rohatyn	12/11	3	„	Tarnopol	
51	Dudziński Marcin	Rohatyn	8/6	21	„	Czortków	
52	Dudziński Adam	Czortków	1/3	13	„	,,	
53	Dutczak Karol	Wysokie Mazowieckie	22/2	3	g. k.	Kołomyja	
54	Dutkiewicz Kornelja	Peczeniżyn	26/10	5	r. k.	,,	
55	Dyndałewycz Leon	Czortków	10/6	11	g. k.	Tarnopol	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
56	Dziduszko Wanda	Brzeżany	17/11	5	r. k.	Lwów	
57	Dziedzicówna Jadwiga	Mościska	9/2	20	"	Przemyśl	
58	Dziurzyńska Filomena	Tłumacz	9/3	6	"	Stanisławów	
59	Dziubaniuk Eugeniusz	Śniatyn	26/10	6	"	Kołomyja	
60	Dziwińska Marja	Kosów	1/3	10	"	"	
61	Englówna Helena	Mościska	10/6	39	"	Przemyśl	
62	Feczkówna Marja	Przemyśl	8/6	40	"	"	
63	Fela Leopold	Lubaczów	13/11	10	"	Sokal	
64	Fialówna Helena	Przeworsk	9/3	7	"	Lwów	
65	Filanka Marja	Mościska	7/6	41	"	Przemyśl	
66	Filipowski Juljan	Stryj	11/3	8	g. k.	Lwów	
67	Folcikówna Michalina	Trembowla	10/6	12	r. k.	Tarnopol	
68	Fortuna Stanisław	Stanisławów	14/3	7	"	Stanisławów	
69	Frankiewicz Antonina	Sokal	13/11	12	"	Sokal	
70	Frankiewicz Stanisława	"	13/11	13	"	"	
71	Furowicz Marja	Dolina	11/3	17	"	Lwów	
72	Gardiaszówna Marja	Skałat	11/6	13	"	Tarnopol	
73	Garwasiuk Eufrozyna	Brody	13/11	14	g. k.	Sokal	
74	Gączowski Tadeusz	Skałat	12/11	4	r. k.	Tarnopol	
75	Gąska Józefa	Nisko	12/11	4	"	Rzeszów	
76	Godekówna Janina	Dobromil	7/6	44	"	Przemyśl	
77	Godekówna Zofja	Przemyśl	7/6	45	"	"	
78	Gołębiowski Kazimierz	Trembowla	13/11	5	"	Tarnopol	
79	Gradkowska Helena	zredukow.	19/10	2	"	Przemyśl	ekst.
80	Gretschel Antonina	Stanisławów	22/11	40	"	Stanisławów	
81	Grochowiczówna Elżbieta	Przemyśl	8/6	46	"	Przemyśl	
82	Grzeszekówna Stefanja	Przeworsk	11/3	3	"	Lwów	
83	Gularowska Marja	Żydaczów	9/3	17	"	Sambor	
84	Guz Michał	Wysokie Mazowieckie	14/3	7	g. k.	Sokal	
85	Gustowicz Józef	Sambor	17/11	2	r. k.	Sambor	
86	Guzikówna Stanisława	Tarnopol	11/6	15	"	Tarnopol	
87	Hadzewicz Natalja	Nisko	19/10	3	"	Przemyśl	
88	Halikowa Jadwiga	Stanisławów	15/11	41	"	Stanisławów	
89	Halkówna Marja	St. Sambor	16/11	3	"	Sambor	
90	Hałajczukówna Natalja	Stryj	19/11	4	g. k.	"	ekst.
91	Harasymowicz Katarzyna	Sambor	20/11	5	r. k.	"	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
92	Holtzer Władysław	Żydaczów	9/3	3	r. k.	Sambor	
93	Homeńko Elżbieta	Lubaczów	9/3	1		Sokal	
94	Hrycyk Marja	Sokal	9/3	2	g. k.	,,	
95	Huraszówna Paulina	Czortków	11/6	18	r. k.	Tarnopol	
96	Isopenko Marja	Stanisławów	23/11	42	g. k.	Stanisławów	
97	Ilnicka Helena	Przemyśl	10/6	48	„	Przemyśl	
98	Iwanciw Grzegorz	Lisko	8/6	50	g. k.	,,	
99	Iwanciówna Stefania	Nisko	12/11	5	r. k.	Rzeszów	
100	Jacyk Jan	Rudki	13/3	4	g. k.	Sambor	
101	Jachimczuk Leopoldyna	Jaworów	2/3			Tarnopol	
102	Jakimowska Irena	Stanisławów	14/6	22		Stanisławów	
103	Jaksmanicka Marja	Żydaczów	12/6	18	r. k.	Tarnopol	
104	Jaksmanicka Janina	,,	13/11	6	„	,,	
105	Janicka Zofia	Mościska	5/6	51	„	Przemyśl	
106	Jankowska Stanisława	Dobromil	19/10	4	„	,,	
107	Jaremska Bronisława	Tarnopol	11/6	20	„	Tarnopol	
108	Jarmułowicz Marja	Sokal	13/3	2	g. k.	Sokal	
109	Jasieniecka Olga	Rohatyn	11/6	21	r. k.	Tarnopol	
110	Jasińska Henryka	Przemyśl	10/6	52	„	Przemyśl	
111	Kabarowski Tadeusz	Bohorodczany	11/3	3	g. k.	Sokal	
112	Kamińska Marja	Kielce	15/3	8	r. k.	Stanisławów	
113	Kamińska Regina Wanda	Łańcut	13/11	8	„	Rzeszów	
114	Karatnicka Jadwiga	Kałusz	10/6	24	„	Stanisławów	
115	Kasprowiczówna Stefanja	Przemyśl	8/6	53	„	Przemyśl	
116	Kazimirczukowa Anna	Zaleszczyki	1/3	14	g. k.	Czortków	
117	Kisek Zdzisław	Jarosław	19/10	7	r. k.	Przemyśl	
118	Klecanówna Łucja	Tarnopol	14/11	9	„	Tarnopol	
119	Klimkówna Stefanja	Drohobycz	19/11	12	„	Lwów	
120	Kliszczówna Helena	Zborów	13/11	10	„	Tarnopol	
121	Klockówna Stanisława	Dobromil	20/11	6	„	Sambor	ekst.
122	Kluczewska Karolina	Kosów	23/2	1	g. k.	Kołomyja	
123	Kłakówna Janina	Bóbrka	20/11	13	r. k.	Lwów	
124	Kobrynowicz Ludwik	Baranowicze	16/11	3	„	Sambor	
125	Koch Kazimierz	Krosno	16/11	4	„	,,	
126	Koczyrkewicz Janina	Jarosław	7/6	54	„	Przemyś	
127	Koczyrkiewicz Melanja	Przemyśl	8/6	55	g. k.	,,	
128	Konieczkowa Antonina	Brzozów	13/11	9	r. k.	Rzeszów	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGA
129	Konopczanka Zofja	Mościska	$^{10}/_{6}$	56	r. k.	Przemyśl	
130	Kopciuch Marja	Kałusz	$^{8}/_{6}$	25	„	Stanisławów	
131	Kornerówna	Lubaczów	$^{19}/_{10}$	5	„	Przemyśl	
132	Kosar Zofja	Czortków	$^{27}/_{2}$	7	g. k.	Czortków	
133	Kossowska Klementyna	Borszczów	$^{26}/_{2}$	5	r. k.	,,	
134	Kossowska Julja	Kołomyja	$^{27}/_{10}$	7	„	Kołomyja	
135	Kotulska Anna	Mościska	$^{19}/_{10}$	6	„	Przemyśl	
136	Kowal Karol	Zborów	$^{11}/_{6}$	22	„	Tarnopol	
137	Kowalska Stefanja	Sokal	$^{14}/_{11}$	15	„	Sokal	
138	Kozłowska Hiacynta	Drohobycz	$^{17}/_{11}$	8	„	Sambor	
139	Kozłowska Rozalja	Jaworów	$^{27}/_{10}$	8		Kołomyja	
140	Köstler Anna	Żydaczów	$^{19}/_{11}$	7	„	Sambor	
141	Krasij Anna	Zaleszczyki	$^{24}/_{10}$	27	g. k.	Czortków	
142	Krausówna Katarzyna	Jaworów	$^{8}/_{6}$	57	r. k.	Przemyśl	
143	Królówna Eleonora	Żydaczów	$^{20}/_{11}$	22	„	Lwów	
144	Krukiewicz Melanja	Czortków	$^{28}/_{2}$	11	„	Czortków	
145	Krupa Bronisław	Horodenka	$^{21}/_{2}$	2	„	Kołomyja	
146	Kruszelnicka Helena	Kopyczyńce	$^{24}/_{10}$	28	„	Czortków	
147	Kruszyńska Helena	Lubaczów	$^{20}/_{11}$	19	„	Lwów	
148	Krzemińska						
149	Stanisława	Mościska	$^{10}/_{6}$	58	„	Przemyśl	
	Krzywicka Stanisława	,,	$^{10}/_{6}$	58	„	,,	
150	Kseniakówna Józefa	Dobromil	$^{8}/_{6}$	59	„	,,	
151	Kubasówna Stefanja	Przemyśl	$^{8}/_{6}$	60	„	,,	
152	Kubrakowska Wanda	Tarnopol	$^{17}/_{11}$	11	„	Tarnopol	
153	Kucharska Stanisława	Lubaczów	$^{20}/_{11}$	7	„	Lwów	
154	Kuczerowski Antoni	Sokal	$^{11}/_{3}$	4	„	Sokal	
155	Kudlanka Stanisława	Brzozów	$^{9}/_{2}$	21	„	Przemyśl	
156	Kulczycka Tekla	Jaworów	$^{20}/_{10}$	9	g. k.	,,	
157	Kulinicz Joanna	Żydaczów	$^{20}/_{11}$	9	r. k.	Sambor	
158	Kułaga Józef	Czortków	$^{1}/_{3}$	15	„	Czortków	
159	Kuźniarzówna Marja	Kałusz	$^{8}/_{3}$	11	„	Stanisławów	
160	Kwaśnicki Michał	Sokal	$^{14}/_{11}$	15	„	Sokal	
161	Kyrylukowa Paulina	Lubaczów	$/_{3}$		„	Tarnopol	
162	Laszkiewiczówna Helena	Tłumacz	$^{12}/_{3}$	12	„	Stanisławów	
163	Laszkowska Aleksandra	Rudki	$^{12}/_{3}$	5	„	Sambor	
164	Lewandowski Miecz.	Brzeżany	$^{10}/_{11}$	6	„	Lwów	
165	Lewicka Marja	St. Sambor	$^{9}/_{2}$	22	„	Przemyśl	
166	Ligęzowa Wiktorja	Rzeszów	$^{14}/_{11}$	11	„	Rzeszów	
167	Linder Marja	Lisko	$^{14}/_{11}$	16	„	Sokal	
168	Lipiński Marjan	Kałusz	$^{14}/_{3}$	14	„	Stanisławów	

L. p.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGA
169	Lisowska Stefanja	Jaworów	10/6	61	r. k.	Przemyśl	
170	Łazuka Kazimiera	Łańcut	13/11	12	„	Rzeszów	
171	Łomej Romana	Kosów	25/2	3	g. k.	Kołomyja	
172	Łytwyn Marja	Lwów	12/3	18	„	Lwów	
173	Machnicki Michał	Skałat	11/6	23	r. k.	Tarnopol	
174	Majdaniuk Marja	Brzeżany	14/11	14	„	,,	
175	Matusikowa Olga	Rohatyn	4/3	16	g. k.	Kołomyja	
176	Mainda Eugenja	Kamionka Strumiłowa	20/11	28	r. k.	Lwów	
177	Michaliniczowa Anna	Brzeżany	/3		„	Tarnopol	
178	Michalska Zofja	Przemyśl	10/6	64	„	Przemyśl	
179	Michalska Marja	Kowel	20/11	29	„	Lwów	
180	Michalska Aurelja	Tarnopol	10/6	63	„	Przemyśl	
181	Mielecka Helena	Przemyślany	20/11	14	„	Lwów	
182	Migulanka Janina	Lisko	9/2	23	„	Przemyśl	
183	Mikolaschek Adela	Trembowla	25/10	31	„	Czortków	
184	Misiorkowska Janina	Lisko	14/3	6	„	Sambor	
185	Mitscha Janina	Tarnopol	15/11	16	„	Tarnopol	
186	Mykecej Helena	Bohorodczany	15/3	15		Sokal	
187	Myśko Józef	Krosno	7/6	65	„	Przemyśl	
188	Myszczyszyn Marja	Stanisławów	23/11	45	g. k.	Stanisławów	
189	Nawrotówna Marcelina	Lisko	9/2	24	r. k.	Przemyśl	
190	Nabołotna Stanisława	Podhajce	11/6	24	„	Tarnopol	
191	Nabołotna Stefanja	Kopyczyńce	28/2	12	g. k.	Czortków	
192	Negrejówna Stanisława	Podhajce	11/6	24	r. k.	Tarnopol	
193	Nęcka Marja	Krosno	12/3	22	„	Lwów	
194	Nowakowska Marja	Łańcut	14/11	13	„	Rzeszów	
195	Nowakowski Mikołaj	Przemyślany	12/3	9	„	Lwów	
196	Noworolska Franciszka	Prasnysz	12/3	14	„	,,	
197	Noworolska Helena	Czortków	26/2	6	„	Czortków	
198	Nykyforukowa Tekla	Śniatyn	2/3	13	g. k.	Kołomyja	
199	Ochorok Stanisław	Stryj	21/11	4	r. k.	Lwów	
200	Ochrym Aleksandra	Żydaczów	14/3	12	g. k.	Sokal	
201	Olbrich Jan	Dolina	8/3	7	r. k.	Sambor	
202	Olejowska Zofja	Rawa Ruska	13/3	9	„	Sokal	
203	Opryskówna Helena	Trembowla	12/6	25	„	Tarnopol	
204	Oryszczuk Natalja	Stanisławów	22/11	46	g. k.	Stanisławów	
205	Ostropolska Janina	Tłumacz	8/3	16	r. k.	,,	
206	Ostrowska Jadwiga	,,	13/6	31	„	,,	
207	Osada Zdzisław	Przemyśl	19/10	11	„	Przemyśl	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
208	Owczarz Edward	Lisko	$^{7}/_{6}$	67	r. k.	Przemyśl	
209	Pachorkówna Marja	Lwów	$^{12}/_{3}$	27	„	Lwów	
210	Pałczyński Marjan	Lubaczów	$^{12}/_{3}$	5	„	Sokal	
211	Pastuch Józef	Skałat	$/_{3}$		„	Tarnopol	
212	Patrycki Kazimierz	Lisko	$^{9}/_{2}$	26	„	Przemyśl	
213	Patrynówna Helena	Mościska	$^{9}/_{2}$	25	„	,,	
214	Pauli Marja	Stanisławów	$^{14}/_{6}$	33	„	Stanisławów	
215	Pelczarówna Amalja	Mościska	$^{20}/_{10}$	12	„	Przemyśl	
216	Pełeńska Julja	Wieluń	$^{25}/_{2}$	4	g. k.	Kołomyja	
217	Petri Kazimiera	Gródek Jagielloński	$^{12}/_{3}$	20	r. k.	Lwów	
218	Piasecka Irena	Lisko	$^{11}/_{3}$	7	g. k.	Sambor	
219	Piotrowski Grzegorz	Przemyślany	$^{12}/_{6}$	26	r. k.	Tarnopol	
220	Pituszewska Ewa	Czortków	$^{27}/_{2}$	8	g. k.	Czortków	
221	Plank Edward	Zaleszczyki	$^{17}/_{11}$	48	r. k.	Stanisławów	
222	Podosek Władysław	Zdołbunów	$^{13}/_{11}$	14	„	Rzeszów	
223	Pollak Władysław	Dolina	$^{14}/_{6}$	32	„	Stanisławów	
224	Połoszynowicz Romana	,,	$^{12}/_{3}$	21	„	Lwów	
225	Popiel Dionizy	Brody	$^{12}/_{6}$	27	„	Tarnopo	
226	Popławska Zofja	Brzeżany	$/_{3}$		„	,,	
227	Posacka Eugenja	Tarnopol	$^{16}/_{11}$	18	g. k.	,,	
228	Potykiewicz Jan	Pabianice	$^{25}/_{10}$	32	„	Czortków	
229	Pożakowska Stefanja	Przemyśl	$^{13}/_{8}$	15	r. k.	Lwów	
230	Prucowa Adela	Bohorodczany	$^{12}/_{6}$	34	„	Stanisławów	
231	Pruniak Michał	Kołomyja	$^{22}/_{2}$	4	„	Kołomyja	
232	Prypchan Bazyli	Nadwórna	$^{20}/_{11}$	49	g. k.	Stanisławów	
233	Przybyszowska Zofja	Lubaczów	$^{12}/_{3}$	6	r. k.	Sokal	
234	Radelli Stanisław	Skałat	$^{12}/_{6}$	29	„	Tarnopol	
235	Robaczewska Emilja	Bóbrka	$^{21}/_{11}$	9	„	Lwów	
236	Rolińska Bolesława	Lubaczów	$^{13}/_{3}$	10	„	Sokal	
237	Rollauer Wilhelmina	Żółkiew	$^{13}/_{3}$	16	„	Lwów	
238	Rolska Emna	Przeworsk	$^{13}/_{11}$	15	„	Rzeszów	
239	Romanów Joanna	Dolina	$^{16}/_{11}$	10	„	Sambor	
240	Romańska	Suwałki	$^{27}/_{10}$	10	„	Kołomyja	
241	Romeniuk Michał	Tarnopol	$^{12}/_{6}$	30	„	Tarnopol	
242	Rosół Janina	Śniatyn	$^{23}/_{2}$	2	„	Kołomyja	
243	Rozenblumówna Anna	Sambor	$^{10}/_{6}$	70	mojż.	Przemyśl	
244	Różankowska Stefanja	Dobromil	$^{10}/_{6}$	71	r. k.	,,	
245	Różankowska Stefanja	Śniatyn	$^{21}/_{3}$	14	„	Kołomyja	
246	Rudeńska Stefanja	Bohorodczany	$^{27}/_{2}$	8	„	,,	
247	Rzucidłówna Marja	Dobromil	$^{10}/_{6}$	71	„	Przemyśl	

L. p.	MAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
248	Rydzowa Julja	Żydaczów	9/3	9	r. k.	Sambor	
249	Samira Joanna	Czortków	27/2	9	g. k.	Czortków	
250	Scherf Paulina	Tłumacz	21/11	50	r. k.	Stanisławów	
251	Schmidt Józefa	,,	8/6	36	„	,,	
252	Seniw Antoni	Dolina	11/6	37	g. k.	,,	
253	Seniek Marja	Kosów	28/2	9	r. k.	Kołomyja	
254	Semeniuk Mikołaj	Horodenka	28/2	5	g. k.	,,	
255	Serska Klotylda	Podhajce	12/6	31	r. k.	Tarnopol	
256	Sessler Jadwiga	Śniatyn	26/2	6	„	Kołomyja	
257	Silińska Nadja	Kosów	27/2	7	g. k.	,,	
258	Siwakówna Katarzyna	Brzozów	9/2	27	r. k.	Przemyśl	
259	Siekierczyńska Marja	Sanok	10/6	72	„	,,	
260	Sienkiewicz Wiktor	Kołomyja	21/2	1	„	Kołomyja	
261	Sionkajło Helena	Horodenka	26/2	5	„	,,	
262	Skalska Mieczysława	Mościska	10/6	73	„	Przemyśl	
263	Skobelska Olga	Dolina	13/3	28	g. k.	Lwów	
264	Skupień Marja	,,	12/3	18	r. k.	Sambor	
265	Smal-Stocka Marja	Podhajce	/3		„	Tarnopol	
266	Smalcówna Jadwiga	Żydaczów	13/3	30	„	Lwów	
267	Smeryczański Eugenjusz	Zaleszczyki	26/10	35	g. k.	Czortków	
268	Smoleń Jadwiga	Lubaczów	14/11	17	r. k.	Sokal	
269	Smólska Janina	Sanok	20/10	14	„	Przemyśl	
270	Smyka Michał	Przeworsk	7/6	74	„	,,	
271	Solecka Jadwiga	Rawa Ruska	17/11	12	„	Sambor	
272	Sołtycka Marja	Tłumacz	10/6	38	„	Stanisławów	
273	Sosnowski Stefan	Kosów Poleski	12/3	6	„	Sokal	
274	Spiech Jan	Kopyczyńce	1/3	16	„	Czortków	
275	Spiech Marja	,,	26/10	36	„	,,	
276	Stangenhaus Irena	Dobromil	9/2	28	„	Przemyśl	
277	Stasiaczek Tadeusz	Borszczów	25/2	2	„	Czortków	
278	Staszkiewicz Jadwiga	Kołomyja	1/3	12	„	Kołomyja	
279	Stebelska Marja	Złoczów	21/11	16	g. k.	Lwów	
280	Steliga Hieronim	Biłgoraj	13/3	5	r. k.	,,	
281	Stencelówna Stanisława	Przemyśl	8/6	75	„	Przemyśl	
282	Storożyńska Helena	Stanisławów	21/11	13	„	Stanisławów	
283	Strojna Janina	Lisko	10/6	76	„	Przemyśl	
284	Sułżyńska Michalina	Podhajce	12/6	32	g. k.	Tarnopol	
285	Suszyński Władysław	Rohatyn	16/11	54	r. k.	Stanisławów	
286	Sysak Kazimierz	Tłumacz	13/6	39	r. k.	,,	
287	Szankowska Zofja	Bohorodczany	12/3	19	g. k.	,,	

L. p.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu		Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGI
288	Szatkowska Helena	Tarnopol	12/6	33	r. k.	Tarnopol	
289	Szczupaczyński Franciszek	Dobromil	21/11	9	„	Lwów	
290	Szczurkówna Janina	Mościska	20/10	15	„	Przemyśl	
291	Szembelówna Kazimiera	Przemyśl	10/6	77	„	Przemyśl	
292	Szkiemetko Irena	Dobromil	20/10	16	g. k.	,,	
293	Szufa Marjan	Sokal	15/3	8	r. k.	Sokal	
294	Szulówna Marja	Stanisławów	15/11	52	„	Stanisławów	
295	Szumełda Irena	Przemyśl	9/2	29	g. k.	Przemyśl	
296	Szumska Olga	Stryj	13/3	11	„	Sambor	
297	Talla Stanisława	Rohatyn	15/11	55	r. k.	Stanisławów	
298	Termerówna Stefanja	Nisko	14/11	16	„	Rzeszów	
299	Teuchman Zofja	Rawa Ruska	15/11	18	„	Sokal	
300	Tokarska Marja	Bohorodczany	13/3	20	g. k.	Stanisławów	
301	Tokarska Mieczysława	Brody	14/3	13	r. k.	Sokal	
302	Tomaszewski Stanisł.	Jarosław	7/6	78	„	Przemyśl	
303	Trembacz Tekla	Czortków	27/10	31	g. k.	Czortków	
304	Trześniowski Jan	Kosów	29/10	3	r. k.	Kołomyja	
305	Trynkiewicz Jan	Krosno	9/3	9	„	Sambor	
306	Turczmanowycz Marja	Tłumacz	20/11	56	g. k.	Stanisławów	
307	Ukraiński Eustachy	Lubaczów	15/11	12	r. k.	Sokal	
308	Ullmanówna Jadwiga	Przemyśl	10/6	79	„	Przemyśl	
309	Warchoł Adam	Tarnobrzeg	14/11	17	„	Rzeszów	
310	Warchoł Jan	Przemyśl	8/6	68	g. k.	Przemyśl	
311	Wiechówna Stanisława	Sandomierz	10/6	80	r. k. „	Przemyśl	
312	Wieroński Tadeusz	Żółkiew	15/11	13	„	Sokal	
313	Winogrodzka Stanisława	Jarosław	9/2	30	,,	Przemyśl	
314	Witwicka Urszula	Lwów	21/11	23	„	Lwów	
315	Witwicka Marja	Skałat	16/11	21	„	Tarnopol	
316	Wojakowska Marja	Skałat	17/11	22	g. k.	Tarnopol	
317	Wojciechowski Kazimierz	Zborów	12/6	34	r. k.	Tarnopol	
318	Wojtowiczówna Stefanja	,,	8/6	81	„	Przemyśl	
319	Worwa Helena	Bohorodczany	19/11	57	„	Stanisławów	
320	Wowkowa Olga	Brody	14/3	4	g. k.	Sokal	
321	Wójcik Zofja	Tłumacz	29/10	11	r. k.	Kołomyja	
322	Wróblewski Stanisław	Dobromil	8/6	82	„	Przemyśl	

Lp.	NAZWISKO I IMIĘ	Powiat, w którym pełni służbę	Data i liczba patentu	Wyznanie	Siedziba komisji egzaminacyjnej	UWAGA
323	Wrzaskówna Czesława	Sambor	17/11 13	r. k.	Sambor	
324	Wrzecionówna Janina	Busk Kielecki	13/3 23	g. k.	Lwów	
325	Zaleska Zofja	Lwów	21/11 30	r. k.	,,	
326	Zaplitna Anna	Tarnopol	/3	„	Tarnopol	
327	Zarembianka Franciszka	Dobromil	9/2 31	„	Przemyśl	
328	Zarembianka Zofja	Jaworów	20/10 17	g. k.	,,	
329	Zarzycka Olga	Trembowla	/3	r. k.	Tarnopol	
330	Żerebecka Wilhelmina	Tarnopol	/3	„	,,	

Część nieurzędowa.

Dr. K. ZAGAJEWSKI.

Szkolnictwo handlowe Okręgu Szkolnego Lwowskiego w pierwszem dziesięcioleciu Polski Niepodległej.

Szkolnictwo zawodowe b. Galicji nie cieszyło się, jak wiadomo, względami Wiednia. To też państwo austrjackie uczyniło bardzo niewiele na tem polu, a jeśli co zrobiło, starało się, żeby nowa szkoła nie szkodziła zanadto przemysłowi i handlowi zachodnich krajów koronnych. To, co sejm galicyjski zdziałał, było już o wiele poważniejsze i bardziej celowe, jednak trochę jednostronne: popierano tylko rękodzieło i przemysł domowy. Dopiero Rzeczpospolita Polska ujęła rzecz właściwie i celowo, nie krępowana, rzecz jasna, żadnemi względami ubocznemi. Cel jest jeden, bez dyskusji: rozwijanie polskiego przemysłu i handlu.

Gorzej jeszcze traktowane, niż szkolnictwo przemysłowe, było handlowe. Bo o ile potrzeba, choćby przemysłów związanych z rolnictwem, była oczywista, to kształcenie kupca wydawało się rzeczą niepotrzebną. Zresztą sto lat temu to mniemanie panowało jeszcze także na zachodzie, gdzie praktyka i kursy wieczorne stanowiły jedyny system kształcenia kupca. Dopiero w drugiej połowie 19 wieku zapatrywania te ulegają powolnej zmianie. Rzecz znamienna, że pierwsza galicyjska szkoła handlowa w Samborze powstała w r. 1890 dzięki fundacji bogatego Żyda O. Gotthelfa. Dopiero w sześć lat później założono w Krakowie społeczną „Wyższą szkołę handlową“, w r. 1899 zaś taką samą państwową szkołę we Lwowie[1]).

Tak więc na progu dwudziestego stulecia ówczesna Galicja, kraj o 7.316.000 mieszkańcach, posiadała trzy małe szkoły handlowe o około 200

[1]) Obie szkoły otrzymały później tytuł „Akademij handlowych“

uczniach razem wziąwszy! Obok nich istniały w Krakowie (od 1881) i we Lwowie (od 1889) kupieckie szkoły dokształcające o liczbie uczniów nieznacznie przekraczającej setkę.

Do roku 1908 ten stan poza Krakowem tylko o niewiele się zmieniał. W tym roku powstaje we Lwowie pod przewodnictwem Dr. Ernesta Adama Towarz. Szkoły Handlowej, zakłada szkołę i rozwija odrazu ruchliwą działalność. Jako poseł sejmowy Adam doprowadza do tego, że Wydział Krajowy podejmuje akcję zakładania krajowych dwuklasowych szkół „kupieckich". W r. 1911 założono szkoły w Brodach i Tarnowie, w r. 1913 w Przemyślu i Białej. W r. 1911 powstała jedyna dotąd ruska szkoła Tow. „Proświta" we Lwowie.

Tak więc w r. 1918 Polska niepodległa zastała w dzisiejszym Okręgu Szkolnym Lwowskim pięć szkół handlowych dziennych i dwie dokształcające (Lwów, Przemyśl; szkoła brodzka stała się pastwą zawieruchy wojennej). Szkoły dzienne liczyły razem 488 uczniów (Sambor, lwowska Akademja h. były nieczynne), do których w lutym 1919 przybyło 311 młodzieży w szkole Żydowskiego Tow. Szkoły Handlowej we Lwowie, razem 799 uczniów.

Od r. 1920 zaczyna się żywszy ruch: w tym i następnym roku powstaje po jednej szkole, w 1922 dwie, w 1923 jedna, w 1924 trzy, w 1925 dwie, w 1926 jedna, w 1927 trzy, w 1928 pięć, w 1929 żadna. Razem Okręg ma obecnie 25 szkół handlowych, w tem 4 państwowe, 17 społecznych i 4 prywatne. Dwie szkoły są męskie, trzy żeńskie, jedna męska i żeńska reszta zaś koedukacyjne. Co do typu 2 są czteroletnie (w tem 1 ekonomiczno-handlowa), 18 trzyletnich, 2 dwuletnie licea handlowe (po 6 klasach gimn.) i 4 jednoroczne szkoły przysposobienia kupieckiego (w tem 1 połączona z trzyletnią). Oprócz tego istnieje 6 szkół handlowych dokształcających.

Jeszcze gwałtowniej rośnie frekwencja tych szkół, jak wykazuje następująca tabelka:

Rok	1918/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30
Uczniów	799	1158	1109	1493	1626	1693	1637	1805	2143	2599	3670	4294

Szkoły dokształcające mają 458 uczniów, 22 kursy handlowe 500—600 uczniów, tak że można liczbę młodzieży, kształcącej się w handlu, podać na około 5300, co stanowi 0.88‰ ludności Okręgu (ok. 6.000.000) i 1.08% ludności zajętej w handlu i komunikacjach (według J. Wąsowicza i A. Zierhoffera „Świat w cyfrach"). Jeśli do tego dodamy 315 słuchaczy Wyższej Szkoły Handlu Zagranicznego we Lwowie, otrzymamy liczbę ok. 5616 przyszłych handlowców.

Ponieważ w roku szk. 1928/29 liczba uczniów szkół powszechnych w Okręgu wynosiła 670.093, gimnazjalistów 37.629, seminarzystów 10.213, na jednego ucznia szkoły handlowej przypada 156 uczniów szkół powszechnych, 9 gimnazjalistów i prawie 2 seminarzystów.

Młodzież szkół handlowych dzieli się na 2070 chłopców i 2224 dziewcząt. Pod względem wyznań mamy 2006 rzymskich katolików, 686 grekokatolików, 1469 żydów i 133 innych.

Nietylko liczby frekwencji wzrosły bardzo wydatnie: szkoły zawodowe wogóle, a tem samem i handlowe mają obecnie do dyspozycji znacznie wydatniejsze, choć jeszcze niewystarczające, środki materjalne. Otrzymują zasiłki z dodatku 25%-owego do podatku przemysłowego, które w r. 1928 wyniosły na Okręg łącznie zł 847.200,— w r. 1929 zł 531.000. — Państwo opłaca czesne za dzieci swoich funkcjonarjuszy, co niektórym szkołom ogromnie pomaga, szkoły korzystają z ulg kolejowych, absolwenci ze skróconej służby wojskowej, zaś w służbie państwowej są zaliczani do II kategorji urzędników. Wprawdzie mógłby ktoś zarzucić, że tym sposobem część absolwentów dostaje się na niewłaściwe drogi, dalekie od zawodów handlowych. Zarzut ten jednak nietrudno odeprzeć: wszak sprawne i celowe działanie poczty, kolei, urzędów celnych, skarbowych, monopolowych itp. leży tak samo w interesie kupiectwa jak umiejętna praca w sklepie i kantorze. Absolwent szkoły handlowej jako urzędnik w tych działach służby publicznej będzie pożyteczniejszy od maturanta gimnazjalnego, nie posiadającego studjów specjalnych. Tak więc nadanie uprawnień przyczyniło się wydatnie do skierowania większej liczby młodzieży do szkół handlowych, a tem samem do odciągnięcia jej od gimnazjów ogólno-kształcących, których przeludnienie może się wyrodzić w poważny kataklizm społeczny.

Pod względem programowym do r. 1923 nie zaszły żadne zmiany: uczono według austrjackich planów, które były uznane za dobre. W r. 1923 wprowadzono do dawnych szkół dwuklasowych ustrój i program trzyletni, miejscami wadliwy w swej pierwotnej formie, ale odtąd ulepszony. Ostateczne uregulowanie tej sprawy jest nader pożądane, nastąpi jednak zapewne dopiero w związku z ogólną reformą szkolną. Program czteroletniej szkoły ekonomiczno-handlowej uległ tylko niewielkim zmianom. Nowe są programy liceum handlowego i jednorocznej szkoły przysposobienia kupieckiego. Oba typy jako nowe dotąd nie cieszą się jeszcze popularnością i dopiero powoli zdobywają sobie zaufanie rodziców. Wogóle społeczeństwo niestety zbyt mało orjentuje się w programach i celach szkolnictwa zawodowego, jedynie sprawa uprawnień wywołuje od czasu do czasu pewien odruch zainteresowania.

Wymienione powyżej typy różnią się wysokością podstawy oraz poziomu naukowego samej szkoły. Podstawą jest przeważnie siedmioklasowa szkoła powszechna, w szkole ekon.-handlowej zasadniczo cztery klasy gimnazjum, w liceum sześć klas gimnazjum. Sposób nauczania jest dotąd taki, że uczniów przygotowuje się wszechstronnie do wszystkich możliwych zawodów handlowych, a więc do kupiectwa towarowego drobiazgowego i hurtowego, do spółdzielczości, bankowości, ubezpieczeń, przemysłu fabrycznego itp. Obecnie powstaje ruch różniczkowy: niektóre szkoły zaczynają się specjalizować, przyczem także dotąd nieuwzględniane działy jak administracja, samorząd, kolejnictwo itp. są uwzględniane. Kierunek ten jeszcze nie da się ocenić, bo jest za młody, ale nie można mu odmówić racji i doniosłości, więc i uznania wśród społeczeństwa nie powinno mu zabraknąć.

Sprawa pomocy naukowych również stale postępuje. Do niektórych przedmiotów mamy już po kilka podręczników, a spółzawodnictwo wpływa dodatnio na ich jakość. Niestety dotąd nie posiadamy stosownego podręcznika do nauki języka polskiego (!) i do historji. Zbiory geograficzne, towaroznawcze, dokumentów handlowych są w wielu szkołach bardzo poważne, maszyny pisarskie, arytmometry, powielacze, aparaty projekcyjne i radjofoniczne ułatwiają i pogłębiają naukę w sposób, dziesięć lat temu nieoczekiwany. „Handlówka" przestała już dawno być kopciuszkiem!

Nauczyciele szkół handlowych są traktowani jak nauczyciele szkół średnich ogólno-kształcących i powinni mieć takie same lub równe kwalifikacje. W rzeczywistości za czasów austrjackich do przedmiotów ogólnokształcących mianowano często nauczycieli o przygotowaniu seminaryjnem, zaś do przedmiotów handlowych absolwentów średniej szkoły (ekon. handlowej) lub kursu abiturjentów z praktyką zawodową i egzaminem nauczycielskim. Władze polskie dążą do podniesienia poziomu i pod tym względem. Rozporządzenie p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 271) wymaga w art. 21 od nauczycieli ukończenia odpowiednich szkół akademickich oraz co najmniej trzyletniej praktyki zawodowej poszkolnej, nienauczycielskiej, uznanej przez Ministra WR. i OP. za odpowiednią. Wobec tego, że w Polsce istnieją już cztery wyższe uczelnie handlowe, w których przeważnie także uwzględnia się przysposobienie przyszłych nauczycieli - komercjalistów, wymaganie to już obecnie jest wykonalne, choć mała podaż sił z dyplomem W. S. H. zmusza narazie jeszcze niejedną szkołę do zatrudniania tymczasowo osób o niższych kwalifikacjach. W każdym razie dostateczna liczba i jakość podręczników i pomocy szkolnych, zaczątki literatury metodycznej, zwoływane przez Kuratorjum O. S. L. konferencje dydaktyczne (1926 dwie o nauce i handlu, księgowości, towaroznawstwie i geografji gosp., 1927 jedna o języku polskim, 1929 jedna o arytmetyce handlowej, prócz tego w Krakowie 1928 o korespondencji), 4-dniowy kurs dokształcający nauczycieli - komercjalistów urządzony w r. 1929 przez Sekcję Zawodową T. N. S. W. przy udziale Kuratorjum — wszystko to ułatwia nawet mniej przygotowanemu nauczycielowi należyte pełnienie obowiązków.

Ogółem pracuje w szkołach handlowych Okręgu 75 etatowych i 259 kontraktowych nauczycieli. Z nich posiada kwalifikacje według dawnych norm 130, w myśl rozporz. p. Prezydenta R. P. z 7 marca 1928 zaś tylko 99, w tem 9 (!) komercjalistów. Są to prawie bez wyjątku prawnicy, ponieważ ani jeden dyplomowany absolwent jedynej akademickiej szkoły handlowej w Polsce (W. S. H. w Warszawie) nie pracuje w Okręgu; W. S. H. we Lwowie i Krakowie nie posiadają dotąd pełnych praw, zaś posiadacze dyplomów zagranicznych (Praga, Wiedeń, Lipsk) nie znostryfikowali dotąd swoich dyplomów. Jeśli więc rozporządzenie wykonawcze do rozporz. p. Prezydenta R. P. z 7. marca 1928 nie zwaloryzuje dawnych kwalifikacyj, uzyskanych przez nauczycieli przed wyjściem rozporządzenia p. Prezydenta, olbrzymia większość naszych nauczycieli będzie bez kwalifikacyj. Ponieważ, jak już zaznaczono, przypływ młodych sił z W. S. H. jest niedostateczny, szkoły znalazłyby się w takim wypadku w trudnem położeniu.

Zupełnie niedoceniane jest — nietylko w naszym Okręgu — szkolnictwo handlowe dokształcające. I dokształcanie rzemieślników jest jeszcze

dalekie od doskonałości i nasycenia, jednak nikt nie kwestjonuje jego racji bytu i jego potrzeb, może tylko w wielu miejscowościach ilościowo i jakościowo nie dostawać do ideału. Dokształcanie kupców jest — rzec można — w powijakach, jakkolwiek chyba nikt nie kwestjonuje potrzeby tego dokształcania. We Lwowie jest 7211 firm kupieckich [1]), sama Kongregacja Kupiecka (chrześcijańska) ma 132 zarejestrowanych praktykantów, gdy zaś kierownictwo szkoły dokształcającej zwróciło się do Magistratu z prośbą o spis praktykantów, otrzymało spis z... jednem nazwiskiem! Do obu lwowskich szkół handlowych dokształcających uczęszcza 165 uczniów, a więc tylko drobny odłam wszystkich praktykantów kupieckich. Poza Lwowem istnieją szkoły w Przemyślu, Stanisławowie i Kołomyi, mieszana w Jarosławiu. Dopóki ten smutny stan trwać będzie, wszelkie narzekania na upadek stanu kupieckiego będą czczą, a w dodatku nieszczerą gadaniną. Podstawą akcji poprawczej winny być spisy praktykantów, następnie deklaracje gmin co do ich udziału w utrzymaniu szkół (1/3), resztę uskutecznia państwowa administracja szkolna. Trudności jednak nie kończą się na założeniu i materjalnem uposażeniu szkoły! Niema przedewszystkiem uświadomienia wśród pryncypałów, że posyłanie chłopców do szkoły jest nietylko ich ustawowym obowiązkiem, ale jeszcze bardziej ich długiem honorowym wobec przyszłości kupiectwa polskiego, nie mówiąc już o słuszności społecznej, która każe praktykanta, nie pobierającego zasadniczo prawie żadnego wynagrodzenia, kształcić wszystkiemi rozporządzalnemi sposobami. Jeśli przyszły polski kupiec, bez względu na narodowość i wyznanie, nie będzie stał znacznie wyżej od dzisiejszego, to w coraz gorętszym wyścigu pracy zostanie jeszcze dalej w tyle za Europą zachodnią i Ameryką niż dotąd. Usilna spółpraca kupiectwa, w tej dziedzinie z różnych względów nieodzowna, ma tu jeszcze wiele do zrobienia — administracja szkolna bez tej spółpracy nie może i nie powinna dojść do poważnych wyników, bo szkoła dokształca, jak mówi jej nazwa, pryncypał i sklep kształcą praktycznie. Oba czynniki powinny więc spółdziałać, a choćby tylko sobie nie przeszkadzać, co niestety dotąd nie należy do wyjątków.

Fakty i cyfry powyższe świadczą o tem, że szkolnictwo handlowe jest na dorobku, w okresie silnego rozrostu. Nie może zatem nikogo dziwić, że szkolnictwo to ma braki, bo dopiero pewne ustalenie stanu ilościowego i jakościowego daje możność doskonalenia się. Zanim to nastąpi, potrzebne są:

1) odpowiednie budynki dla wszystkich szkół, z których tylko 10 ma budynek własny, 8 wynajęty a 7 pożyczony (w porze popołudniowej);

2) liczniejsze pomoce naukowe, szczególnie maszyny pisarskie i biurowe;

3) kwalifikowane zespoły nauczycielskie pod kwalifikowanem i doświadczonem kierownictwem (pewna liczba etatów państwowych w szkołach społecznych);

4) bardziej celowy dobór młodzieży, ewentualnie z zastosowaniem psychotechniki;

---

[1]) Według danych Izby Przemysłowo-handlowej.

5) szczególna dbałość o dokształcanie praktykantów kupieckich, które jest niewykonalne bez ścisłej ich rejestracji i przestrzegania ustawy przemysłowej;

6) ujednostajnienie i scalenie sprawy uprawnień, które w dzisiejszej formie powodują liczne nieporozumienia i trudności, szkodliwe dla rozwoju szkolnictwa handlowego.

Karol DZIEDUSZKO.

Ćwiczenia ortograficzne w szkole powszechnej.

Jednym z głównych celów nauczania języka polskiego w szkole powszechnej jest poprawne wyrażanie się w mowie i w piśmie. W tym kierunku zmierzają wszystkie nasze wysiłki, wszystkie środki poświęcamy temu celowi. Ćwiczeniami językowemi wzbogacamy umysł dziecka nowym zasobem słownikowym, względnie — rozszerzamy już istniejący. Przez ćwiczenia gramatyczne skłaniamy młodzież do świadomego stosowania różnych form językowych.

Najbardziej narzeka się ciągle jeszcze na zły stan ortografji i w wielu wypadkach młodzież opuszczająca szkołę tej poprawności nie posiada. Ponieważ nauczycielstwo dużo czasu i energji poświęca nauce ortografji, a mimo tego stan jest częściowo niezadowalający — sięgnąć musimy głębiej do jego przyczyn, a może wtedy okaże się, że leżą one w skierowywaniu energji nauczycielstwa na niewłaściwą drogę, w pomijaniu szczegółów napozór mało ważnych, a w istocie rzeczy zasadniczych.

Aby ortograficznie pisać potrzebne jest dokładne przyswojenie sobie poprawnych obrazów wzrokowych wyrazów i skojarzonych z niemi odpowiednich wyobrażeń ruchów. Trzeba mieć wyobrażenie wzrokowe wyrazu i odpowiadające mu wyobrażenie pisaniowo-ruchowe. Jeżeli dziecko przyswoi sobie wzrokowo fałszywy obraz wyrazu, — to będzie niesłychanie trudno (zwłaszcza jeżeli to będzie typ wybitnie wzrokowy) usunąć taki obraz. Wielu kolegów może na podstawie praktyki potwierdzić, iż zdarzają się dość liczne wypadki, w których uczeń robi uporczywie pewne błędy w ortografji mimo tego, że po zwróceniu mu uwagi natychmiast zdaje sobie sprawę z popełnionego błędu, a jednak przy najbliższej sposobności popełnia ten błąd znowu. Skoro zdajemy sobie sprawę z tego, jakie przykre następstwa wywołuje ten fakt, że dziecko przyswoiło sobie błędny wygląd wyrazu, — musimy w praktyce dążyć usilnie do przestrzegania tego, aby nie dawać dziecku sposobności do tego błędnego przyswajania. Czasem nauczyciel nie jest w stanie przeciwdziałać pewnym czynnikom, które jego pracę w zakresie nauczanai ortografji w wysokim stopniu utrudniają, a nawet niszczą. Szyldy małomiasteczkowe, ogłoszenia najrozmaitsze, książki sensacyjne, a zwłaszcza ich tanie przekłady — wszystko to roi się aż od błędów ortograficznych. Młodzież poza szkołą styka się z tem i przyswaja sobie złe obrazy wyrazów. Gorzej jeszcze, gdy wyrobi sobie nałóg nieortograficznego pisania. Stąd też cały nasz wysiłek musi iść w kierunku niedopuszczania do błędów. Pod tym kątem widzenia omówię rodzaje ćwiczeń ortograficznych przewidzianych przez program ministerjalny.

Nauka ortografji, względnie jak mówi program, ćwiczenia ortograficzne obejmują: 1. przepisywanie, 2. pisanie z pamięci, 3. dyktando i 4. wolne wypracowanie piśmienne.

W klasie I-szej punktem ciężkości — jeśli chodzi o naukę pisowni — jest przepisywanie. Nie jest jednak ono tak łatwe, jak się pozornie zdaje. Dziecko musi uważnie patrzeć do książki, czytać i przyglądać się wyrazom, a następnie pisać i przy tem pokonywać szereg trudności technicznych, jak trzymanie pióra czy ołówka, pisania na odpowiedniej linji, od linji do linji i t. d. Wskutek tego uwaga dziecka rozprasza się i bardzo łatwo o popełnienie błędów, których często nie chce się zrozumieć. Ażeby tego popełnienia błędu uniknąć, trzeba dawać dziecku do przepisywania tekst już poprzednio dokładnie przerobiony, w którym dziecko nie spotka się z trudnościami językowemi czy rzeczowemi. Nie można więc w żadnym wypadku używać przepisywania do łatania „dziur" i musi ono być celowe, a nie bezmyślne, dla zabicia czasu. Trzeba więc unikać takiego sposobu postępowania, przy którym nauczyciel zadaje do domu po raz pierwszy czytankę do przeczytania, a równocześnie poleca przepisać jakąś jej część. Często się bowiem zdarza, że młodzież w tym przepisanym tekście natrafi na szereg nieznanych wyrazów, przepisze je błędnie, a tym sposobem osiągnie się cel wprost przeciwny, niż zamierzony. Trzeba także unikać tego dość popularnego przepisywania „za karę". Jest ono, mojem zdaniem, również jedną z przyczyn wyrabiania złego nałogu ortograficznego. Jeżeli uczeń popełnia jakieś wykroczenia, to istnieje przecież cały szereg innych środków pedagogicznych i kar t. zw. moralnych, któremi można ucznia ukarać. Dosyć często każe się jednak uczniowi przepisać to czy owo 10, 20 razy. Uczeń stara się w domu jak najprędzej przepisać to, by odrobić karę. Przepisuje więc pośpiesznie, bezmyślnie i im dalej, tem więcej robi błędów ortograficznych. Jaki pożytek z tego? Niema żadnego, a szkody bardzo dużo. Przepisywanie stosujemy w czterech pierwszych oddziałach szkoły powszechnej (nie — wyłącznie). Chodzi o to, by dzieci wzrokowo przyswoiły sobie dobrze wygląd wyrazów. I dlatego „już w I oddziale muszą dzieci wszystko co piszą, pisać bez błędu. Każde słowo, które czytają, niechaj piszą, ale po tak dokładnej analizie, tak bacznem rozpatrzeniu, że błąd staje się niemożliwy"[1]). O tem naprawdę trzeba pamiętać, bo znaczenie przepisywania dla celów ortograficznego pisania jest bardzo duże, o ile nie zostanie ono tylko mylnie postawione i przeprowadzone.

Kiedy młodzież przyswoiła już sobie pewien zakres wyrazów i kiedy jesteśmy przekonani, że opanowała częściowo drogą czytania i przepisywania ich ortografję, wtedy dla lepszego utrwalenia można stosować t. zw. pisanie z pamięci. Program przepisuje je dla klasy II, III i IV-tej. Wielu praktykantów twierdzi, że jest ono lepsze od przepisywania. Wyżej już wspomniano, że przy przepisywaniu uwaga dziecka rozprasza się, że jest jakby rozdwojona. Przy pisaniu z pamięci ta część uwagi, którą przy przepisywaniu pochłaniało czytanie z książki (dokładne przypatrywanie się tekstowi) tutaj jest obrócona już na samo pisanie. Wskutek

---

[1]) L. Jeleńska: Metodyka, str. 128.

tego, dziecko może więcej skupić uwagę, a tem samem istnieje większa pewność, że dziecko błędu nie zrobi.

Program poleca przeprowadzać ten rodzaj ćwiczeń ortograficznych w ten sposób, że młodzież pisze w zeszytach z pamięci tekst wyuczony z książki, po napisaniu zaś patrzy do książki, sprawdza czy napisała dobrze i przeprowadza ewentualną poprawę. Mimowoli nasuwa się tutaj pytanie, jak poprawiać błędy ortograficzne? Weźmy konkretny przykład. Dziecko napisało wyraz „brzoza" błędnie („bżoza") — jak to poprawić — czy przekreślić „ż" — a nad wyrazem napisać „rz", czy obok „ż" dopisać „r" — czy przekreślić cały wyraz „bżoza" — a nad nim napisać poprawne „brzoza"? Pozornie są to drobiazgi, sięgają one jednak w zasadnicze podstawy ortografji. Wiemy o tem, że ktoś, kto czyta poprawnie, ogarnia odrazu okiem całe wyrazy, względnie tylko ich górne części, a resztę dorzuca mu t. zw. pamięć uzupełniająca. Gdyby każdy z nas czytając przypatrywał się dokładnie wyrazom musiałby czytać wolno, zresztą to przypatrywanie się byłoby zbędne i nieekonomiczne. Faktem jest. że czytając czy pisząc poprawnie, operujemy całostkami, skoro więc mamy młodzież nauczyć tej poprawności, musimy także przyzwyczajać ją do zwracania uwagi na całe wyrazy. W żadnym wypadku nie należałoby więc tak poprawiać, że przekreślamy „ż" — a nad niem piszemy „rz" (brzoza), tylko przekreślić wyraz „bżoza" a napisać „brzoza". Ale to sprawy nie wyczerpuje, bo niewiadomo, któremu z tych wyrazów uczeń będzie bardziej się przypatrywał i który silniej sobie utrwali. Wiadomo przecież, że uczeń najsilniej zapamiętywuje wyraz czemś zaznaczony, a więc n. p. zakreślony, czy podkreślony czerwonym ołówkiem i t. p. (czasem to podkreślanie — pięciokrotne nawet — jest wyrazem irytacji nauczyciela, albo dokumentem pewnego rodzaju przyjemności i zadowolenia). W konsekwencji uczeń utrwala sobie wyraz niepoprawny ortograficznie. Idealnem wyjściem z tej sytuacji byłoby natychmiastowe usunięcie błędu — niezawsze jednak to możliwe. Zagadnienie poprawy błędów należałoby zresztą omówić osobno, bo często błędna ich metoda jest przyczyną, że poprawy te dają małe korzyści, a czasem przynoszą szkody. Tu wspomniano o tej sprawie tylko nawiasowo.

Do ćwiczeń ortograficznych należą także i dyktanda. Mogą one być użyte w dwojakim celu: 1. jako ćwiczenie ortograficzne, 2. jako sprawdzian nabytych wiadomości (ortograficznych). Oba rodzaje dyktanda mogą być stosowane i do 7-mej klasy włącznie. Jeżeli daje się dyktando jako ćwiczenie ortograficzne, to dzieci powtarzają zdanie względnie wyraz wypowiedziany przez nauczyciela, potem nauczyciel pisze je na tablicy, a dzieci odczytują i analizują. W klasach niższych ta analiza będzie bardziej szczegółowa. Następnie nauczyciel zasłania to, co jest napisane, a dzieci piszą z pamięci. Po napisaniu nauczyciel odsłania tablicę i dzieci poprawiają [1]). Dyktando jako ćwiczenie ortograficzne może być dawane dość często; jako sprawdzian nabytych wiadomości ortograficznych — dość rzadko. Dyktando to przeprowadzamy w ten sposób, że dyktujemy dzieciom zdania bez uprzedniej i szczegółowej analizy, dzieci powtarzają je i piszą w zeszytach, a potem następuje po-

---

[1]) Program języka polskiego, str. 38.

prawa w ten sposób, iż jedno z dzieci pisze to zdanie na tablicy i omawia się ewentualne błędy. Tutaj jedna uwaga. Jakich uczniów powoływać do tego pisania na tablicy?Uważam, że tych, co do których istnieje pewność, że błędnie nie napiszą. W praktyce dzieje się czasem inaczej, — stosuje się bowiem zasadę „wyławiania", „polowania" na błędy, a myśmy właśnie powinni do tych błędów nie dopuszczać, aby młodzież nie utrwalała ich sobie.

Przy obu rodzajach dyktanda popełnia się często następujące błędy: 1. ilość wyrazów w podyktowanych zdaniach przekracza możność zapamiętania przez ucznia, 2. podyktowane zdania nie stanowią całości logicznej, lecz są zlepkiem, z różnych, wyrwanych zdań — wreszcie 3. w zdaniach tych są czasem wyrazy dla ucznia nieznane, a więc ma on pisać to, czego nie rozumie.

Dla celów ortografji mają duże znaczenie wolne wypracowania piśmienne. W zadaniach tych daje się uczniowi możność swobodnego wypowiedzenia się. Skoro uczeń natrafi na temat interesujący go, odpowie nań szczerze i nieskrępowanie. Aby wypowiedzieć się dobrze, uczeń będzie dobierał odpowiednich wyrazów i zwrotów. I właśnie dlatego zadania te mają nietylko dużą wartość ze względu na treść tego wypowiedzenia, ale i ze względu na formę. Wypracowania te dają nam najlepszą sposobność do zorjentowania się w materjale językowym ucznia, w jego stylu, w ortografji. Zauważone błędy ortograficzne mające charakter ogólny postaramy się usunąć przez stosowanie wspomnianych już ćwiczeń ortograficznych.

Dużą pomocą w ćwiczeniach ortograficznych jest alfabet ruchomy i alfabet sylabowy. Słownik ortograficzny także może oddać duże usługi.

Wiemy o tem, że czasem ludzie dorośli i umiejący ortograficznie pisać, mają pewne, chwilowe wątpliwości co do pisowni danego wyrazu — i wówczas zaglądają do słowników. Trzeba więc młodzież w wyższych oddziałach szkoły powszechnej zaznajomić z słownikiem ortograficznym i nauczyć posługiwać się nim, wskazując na jego praktyczną wartość.

Uwagi niniejsze o ćwiczeniach ortograficznych nie wyczerpują całości zagadnienia. Zmierzały one jednak do tego, aby zwrócić uwagę na podstawowe zasady ortografji, na rodzaje ćwiczeń ortograficznych częściowo błędnie realizowanych, a tym sposobem przestrzec przed kierowaniem energji na niewłaściwą drogę.

Nakładem Wojewódzkiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Tarnopolu został wydany

Przewodnik po Województwie Tarnopolskiem

dziełko popularno naukowe o charakterze praktycznego informatora krajoznawczego, obejmujące około 150 stron druku i 66 ilustracyj.

Przewodnik ze względu na swoją treść nadaje się zarówno do prywatnego użytku P.P. Nauczycieli i młodzieży – jakoteż dla bibljotek szkolnych.

Ceny Przewodnika wynoszą:
od egzemplarza broszurowanego 3 zł, oprawnego w karton 4 zł, oprawnego ozdobnie w płótno 5 zł, nie licząc kosztów przesyłki pocztowej; powyższe ceny są niższe od cen w handlu dla zachęcenia P. P. Nauczycieli i młodzieży do korzystania z Przewodnika.

Zapotrzebowania na powyższe wydawnictwo należy zgłaszać pod adresem Towarzystwa w Tarnopolu (gmach Urzędu Wojewódzkiego), bądź za poprzedniem nadesłaniem należytości, bądź też w formie wysyłki za zaliczką pocztową.

Sekretarjat TOW. POPIERANIA JEDWABNICTWA w POLSCE

zawiadamia

że przyjmuje zamówienia na grenę (jajeczka jedwabników) do dnia 20 lutego r. b.

Grena jest gwarantowanej jakości, sprowadzona ze stacyj jedwabniczych francuskich i włoskich w orygin. opakowaniu rasy „VAR“ (kremowa wypróbowana, najmocniejsza i najbardziej odpowiednia dla naszych warunków miejscowych) biała europejska, chińska biała i żółta (delikatniejsza i trudniejsza do wyhodowania).

Cena przy obstal., do 10 gram zł. 1 gr. 50 za 1 gram.
wyżej 10 gram. „ 1 „ — „ „ „

Koszta przesyłki dolicza się oddzielnie, przy zamówieniu należy przesłać połowę należności.

Na składzie broszurki o hodowli morwy i jedwabników oraz przyrządy do hodowli.

Do nabycia również nasienie morwy białej.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych we Lwowie

został wydany zbiór pieśni w układzie na 4 głosy męskie p. t.:

MIECZYSŁAW ŻUKOWSKI

HEJNAŁ

CZ. I.

Wydawnictwo to o wymiarze 14×15, obejmujące 22 arkuszy pierwszorzędnego druku, na najlepszym matowym papierze, oprawne w okładkę miękką z granatowego angielskiego płótna z napisami złoconemi, zawiera 150 wybranych pieśni z tekstem i nutami w opracowaniu 4-ro głosowem na chór męski.

Zadaniem tego wydawnictwa jest zaspokoić brak odpowiedniego podręcznika śpiewu, podającego materjał dostosowany do psychiki młodzieży, oraz dostrojony do narodowej potrzeby skojarzenia skarbów języka i historji Narodu we wdzięcznej formie pieśni, która w wychowaniu młodzieży i jej kształceniu zajmuje dziś tak wybitne miejsce.

Pod względem metodycznym pieśni, w tym zbiorze zawarte, są podane albo w oryginalnym układzie ich twórców, albo pieśni ludowe i narodowe na podstawie najbardziej krytycznych wydań względnie autentycznych źródeł. Układ pieśni dostosowany do objętości skali głosowej młodych ludzi, więc w granicach mniej więcej jednej i pół oktawy. Zbiór podaje materjał wyborowy, dostępny dla młodzieży o przeciętnej kulturze muzycznej. Z rozmysłu pominięto tu pieśni o treści banalnej a uwzględniono takie, które młodzieży na później w życiu towarzyskiem, prywatnem i publicznem przy różnych okazjach mogą być przydatne.

Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska l. 3.